

www.proiectavdhela.ro

Ionel Zeana

ANTOLOGIE DE LIRICĂ POPULARĂ AROMÂNĂ

PROIECT AVDHELA
BIBLIOTECA CULTURII AROMÂNE
www.proiectavdhela.ro

Sumar

Alai gione...
Măi voinice...
O, ni-u dor...
O, mi-e dor...
Căpitanlu Nacea
Căpitanul Nacea
N-si-arupse şingiru
Mi s-a rupt lănțugul
La lilice di pi mer...
Floare, floare de pe măr...
Ți ş-cădzu steaua din țer...
A căzut o stea din cer...
Frândză veardi, schic di gârnu
Frunză verde, spic de grâu
Dor sterp
Dor sterp
Vrui nă oară...
Vrui o dată...
Feata ți caftă mărtari
Fata care cere măritiş
Câti steali sânt pi țer
Câte stele sunt pe cer
Nveasta ți aşteaptă gionili dus tu xeani
Nevasta ce-şi aşteaptă bărbatul din străinătate
Giocu-ñi mi-agiucam
Jocul mi-l jucam
Feata dit Mureaună
Fata din Moreea
Ți-ñi fu taxiratea...
Ce nenorocire...

29 / Cântițe di jale şi di dor – Cântece de jale şi de dor

Cântic di la fărşeroții di Selea
Cântec de la fărşeroții din Selea
Namisa di doi lai munță
Între doi munți
Cântic di Dol'iani
Cântec din Doliani
Dimandarea picurarlui lăvuit
Porunca ciobanului rănit

43 / Cântițí de alumtă - Cântece de luptă

Frațl'i Giuvara
Frații Giuvara
Cânticlu al Giuvara
Cântecul lui Giuvara
Tut ma stau ş-mi minduiescu...
Stau mereu şi mă gândesc...
Cântic dit Muzăcheauă
Cântec din Muzăchia
Cânticlu ali Pisuderi
Cântecul satului Pisuderi
Cântic di Vilarde (Berat)
Cântec din Vilarde (Berat)
Cănticlu al Caciandoni
Cântecul lui Caciandon
Cănticu al Coli Ghiză
Cântecul lui Coli Ghiză
Aspărdzarea Muscopolei
Prăpădirea Moscopolei
Şana
Şana
Pri murmintu
Pe mormânt
Tu munțâl'i Perişirl'i
În munții Perişori
Nu plândzeț, mume
Nu plângeți, mame
Cânticlu al Cola Nicea
Cântecul lui Cola Nicea
Cânticlu al Gheorghe Mucitani Hasapi
Cântecul lui Gheorghe Mucitani Casapu
Aclo, Bladova strâ hoară
La Bladova lângă sat

54 / Cântece de obiceiuri, de datini, etc.

La lilice di pi mer...
Floare, floare de pe măr...
Feată ñică ş-mintimenă
Fata mică şi-nțeleaptă

58 / Balade

Cuvânt înainte

Până în prezent nimeni nu s-a gândit să alcătuiască o antologie a poeziei populare aromâne. Culegătorii de folclor aromân se numără pe degete, fiind eşalonaţi în timp pe distanţa a mai bine de un secol.

Cel dintâi care a scos la lumină o infimă parte din poezia populară aromână este romanistul german G. Weigand la sfârşitul veacului al XIX-lea. A urmat Tache Papahagi cu Antologia Aromână apărută în 1922, cea mai valoroasă antologie mixtă de poezie şi proză populară şi cultă. Desigur, la ora aceea literatura aromână era încă în faşă şi autorul nu dispunea de un material bogat mai ales în domeniul lirico-epic al folclorului aromân. Totuşi partea poetică folclorică a antologiei lui Tache Papahagi rămâne permanent valabilă, ceea ce atestă nu numai gustul său estetic superior, - el fiind şi un priceput muzicolog care a notat multe cântece aromâneşti – ci şi siguranţa orientării şi justeţea aprecierilor sale în problematica domeniului folcloric. Este o mare nedreptate că acest ilustru cărturar, ostracizat sub regimul comunist pentru probitatea, demnitatea şi patriotismul său, nu a fost încă ales post mortem membru plin al Academiei Române!

În 1952, marele gânditor şi cărturar, Constantin Papanace, publică sub auspiciile Bibliotecii Române din Freiburg - Germania Federală, o culegere lirico-epică intitulată „Mica Antologie Aromânească," cu un studiu introductiv, dens şi pertinent, asupra aromânilor şi a dialectului lor. În această antologie, autorul include toată partea folclorică din antologia lui Tache Papahagi, la care adaugă noi piese folclorice şi cântece de luptă populare dedicate unor armatoli (haiduci) de frunte care au apărat Armânamea cu arma în mână împotriva teroarei dezlănţuite de antarţii greci sub egida Patriarhiei ortodoxe din Constantinopol, la începutul secolului al XX-lea (1900-1908). În 1976 poeta Kira Iorgoveanu publică la Bucureşti o culegere folclorică intitulată „Antologia de poezie populară aromână."

În 1991 apare la Atena o frumoasă şi bogată culegere folclorică aromână, intitulată „Cântiţi frşeroteşti," cu o prefaţă scrisă în limbile greacă, aromână şi franceză de Gogu Padioti.

În 1998, talentatul, fecundul şi neobositul poet, scriitor şi editor aromân, Dinu Cuvata, publică la Scopia o bogată culegere mixtă de folclor, intitulată Voi Armâni Machiduniţ (Voi Aromâni Macedoneni) – folclor grămoştean de la aromânii din Ovci Pali (Ovci Pole), Republica Macedonia.

Din aceste lucrări, toate valoroase dar incomplete, precum şi din unele reviste, am ales un buchet de flori dintre cele mai frumoase şi mai reprezentative pentru a le oferi publicului cititor român cu scopul de a cunoaşte mai bine ceva din creaţia poetică populară a românilor din sudul Dunării, în care se reflectă sensibilitatea şi viaţa lor zbuciumată de-a lungul timpului, în luptă permanentă pentru apărarea şi afirmarea identităţii lor naţionale.

Această antologie este alcătuită în versiune paralelă aromână-română, pentru ca cititorul român să se familiarizeze şi cu graiul aromân aflat, datorită vicisitudinilor istorice, într-un studiu evolutiv întârziat faţă de limba populară română din nordul Dunării. Dar rămâne evidentă şi incontestabilă unitatea limbii al cărei fond esenţial, lexical şi gramatical, este aproape identic. Această unitate străluceşte ca un curcubeu luminos, arcuit peste Dunăre şi peste Balcani, din Carpaţi şi până în munţii Pindului.

Fiind vorba de poezie cu regulile ei prozodice clasice, o traducere literală este total inadecvată, căci ea ar mutila oribil frumuseţea şi expresivitatea textului original, golindu-l de conţinutul emoţional inefabil, care circulă fluid dincolo de cuvinte în ritmuri şi armonii muzicale fermecătoare. La o asemenea traducere nu se pretează, de obicei, decât proza, dar şi ea uneori cu anumite excepţii impuse de spiritul şi de particularităţile de expresie sedimentate în aluatul fiecărei limbi sau grai. De aceea, am fost nevoit – cum era şi firesc – să recurg deseori la folosirea echivalenţelor artistice, având însă grijă totdeauna de a reda fidel fondul şi atmosfera.

În măsura în care am reuşit să realizez această performanţă, se va pronunţa cititorul avizat şi criticul literar.

Prin această carte mi-am îndeplinit o datorie sfântă faţă de ramura din care fac parte şi faţă de neamul românesc şi România – Patria Mamă a românilor de pretutindeni – fără ajutorul generos al căreia aş fi avut soarta multor intelectuali aromâni care au devenit greci, bulgari, sârbi sau albanezi, îmbogăţind cultura şi civilizaţia unor popoare străine.

Pentru redarea câtorva sunete specifice graiului aromân, dăm mai jos reprezentarea lor grafică:

Dh= (delta grecesc). Nu e prezent la toţi aromânii, mai mult la cei din Grecia

Y = (gama grecesc). Lipseşte la sfârşit şi la grămostenii din Bulgaria.

Th = (theta grecesc) ; ex. anthropos

Dz = z italian (ex.zolla, zero); în aromână : dzer (zer), dzinir (ginere).

Bucureşti, 9 februarie 2002

Ionel Zeana

Cântiți tri ficiuriți

Cântece pentru copii

Cântic di leagăn - Tra feată

Yină somnu,
Di nafoară,
Yină, yină
Ma truoară,
S-acaț ocli-a
Li Păpuşi
Tra să-şi doarmă
După uşi.
Tini-acaț-u
Di cusiță,
S-doarmă feata-n
Sărmăniță!

Cântec de leagăn - Pentru fată

Vino somn.
Vino de-afară,
Vino, vino,
Haide, zboară
Să-nchizi ochii
De păpuşă
Ca să doarmă
După uşă.
Tu apuc-o
De cosiță,
Ca să doarmă-n
Copăiță!

Cântic di leagăn

Nani, nani,
Hil'u curbani,
Dada veagl'i
La ureacl'i.
S-ai nă tihi
Cît nă pihi,
S-faț cupii
Tăbăbii,
S-faț cărvani
Nă nişani.

S-ai nă mină
Pindulină,
S-ai căsmeti
Nă duvleti,
Fără țeafi,
Maşi hrisafi.

Embur mari,
Ihtibari
Ş-numă bună
În Sărună.
Nani, nani,
Albi măñi,
S-hii om mari
Ti Rămăñi!

Cântec de leagăn

Nani, nani,
Dragul mamii,
Mama-i veghe
La ureche.
S-ai noroc
Chiar şi în foc.
Să te-alegi
Cu turme-ntregi,
Caravană
Pe sprânceană.

Soarta-ți fie
Aurie,
Şi noroc
În orice loc,
Nu balaur,
Ci doar aur.

Mare negustor,
Cinstit în sobor,
Şi cu faimă bună
Să ai în Sărună.
Nani, nani,
Albe mâini,
Şi om mare-
Ntre Români!

Urare la pătidzare

Cănd natu si păteadză,
Țerurile s-luñineadză,
munda soarelui nu-i mundă,
iaste floare-n cap cu fundă,
i ghiurdane şi curoană
di hrisafe la icoană.
Iaste ca nă lână moale
țe u torcu măñile-a tale.

Frate-ñiu ñi-scrie nă carte,
Dumnidză că-l'i feațe parte
Ş-lă hărdzi unu nipot.
La pătedz s-mi duc nu pot.

Mine, tetă cama mare,
Îl'i pitrec di-aoa urare
pi un pul'iu țe căntă seara,
Tute, tute s-neagă-ambara.

Noului nat îl'i fac urare
Ca s-agiungă celnic mare.

Urare la botez

Când un prunc mi se botează,
cerul tot se luminează,
raza soarelui nu-i rază,
e ca floarea-n rouă trează,
este salbă şi coroană
aurită la icoană.
Este ca o lână moale
ce o torc mâinile tale.

Frate-meu mi-a scris o carte,
Dumnezeu că-i făcu parte,
dăruindu-i un nepot.
La botez să merg nu pot.

Eu, mătuşa cea mai mare,
Îi trimit de-aici urare
pe o pasăre cu cioc,
să aibă din plin noroc.

Pruncului îi fac urare
să ajungă celnic mare.

Culenda

Culendi, culendi,
nă steauă s-aprindi,
noaptea nă-nțasi
Luñiñi pisti casi!

Nă steauă ma ñică
Şidzu ciumulică
pi mandra-a Hristolu,
ca s-veadă laolu
că tu-aistă seară,
tu capu di hoară
Ş-tu ună păhnii,
dulțea Stămării
amintă un nat:
Natu Ampirat!

Colindă

Colinde, colinde,
O stea se aprinde,
Țesând mătăsoase
Raze pese case!

Şi o stea mai mică
Luminează-adică
Ieslea minunată
Pentru lumea toată,
Că-n această seară
Din cel târg afară
Şi-ntr-o iesle, iată,
Dulcea Preacurată
A născut –nu-n pat –
Pruncul Împărat!

Neaua cadi. Vintu
anviscu tut Pindu
ma haraua-i mari
Ş-vintu nu n-aspari.

Him giunari ca chiñil'i
Ş-diştiptăm vițiñil'i
cât i hoara mari,
la tuț dăm hâbari,
s-avdă tut laolu:
s-aminta Hristolu!

Ninge. Vânt cumplit.
Pindu-i troienit,
Însă noi, băieții,
Înfruntăm nămeții!

Suntem zvelți ca pinii
Şi trezim vecinii
Ca să afle-ndată
Vestea minunată,
Lumii de folos:
S-a născut Hristos!

Cântiți di vreari	Cântece de dragoste

PROIECT AVDHELA
BIBLIOTECA CULTURII AROMÂNE
www.proiectavdhela.ro

Cânticlu Armânlui

- Mori frânțeale cundil'iate,
Avdzâ cuclu țe-ñi tâ bate?
- Mori îñi lu-avdu și-ñi lu-ascultu,
Pteare nu-am si ñi-l ascundu;
Cuclu ş-bate, ună s-duțe,
Dor di vreare nâs ñi-aduțe;
Cuclu bate pi-alumache
Di-ñi aduțe mași mirache;
Cuclu bate sus pri chin
Di-ñi aduțe mași virin;
Cuclu bate tu păduri,
Si umplu loclu di furi;
Cuclu ş-cântă strâ fântâñi
Di s-dirină lail'i-Armâñi;
Cuclu cântă ş-nu pâfteaşte,
Inima cât ñi-u cărteaşte!

Cântec aromânesc

- Fă, sprâncene-ncodeiate,
N-auzi cucul cum mai bate?
-Ba l-aud, l-aud mereu,
Bate-mi-l-ar Dumnezeu!
Cucul bate la răscruce,
Dor de dragoste mi-aduce;
Cucul bate pe o creangă,
De mă seacă ziua-ntreagă;
Cucul bate sus pe pin,
De-mi aduce doar venin;
Cucul bate prin păduri –
Codrul s-a umplut de furi;
Cucul cântă la fântâni
Jalea bieților armâni;
Cucul cântă și nu tace,
Inima bucăți mi-o face.

Lilicea a vrearil'ei

Sus tu munti i ‘nă cruți,
Trâşi sum cruți ‘nă lililce,
‘Nă lilice, ‘nă nişani,
Easti iarba di-agârşari;
Cari oaie duți și-u paşti
ñelu-a l'ei ‘și lu-agârşeaşti.
S-duc jilite şi-u-añiurzescu
Și di vruț îşi agârşescu;
U-añiurzii şi mini, laia,
Și tut nu-ñi treați sivdaia;
Nu-ñi treațe sivdaia țe-am
Trâ un gioni picurar.

Floarea dragostei

Sus în munți la o răscruce,
Creşte-o floare sub o cruce;
Nu e floare, ci minune,
E-a uitării – mi se spune.
De-i mănâncă firicelul,
Orice oaie-și uită mielul.
Mândrele de dor bătute,
Mirosind-o, uită uite...
M-am dus s-o miros şi eu,
Dorul mi-este şi mai greu,
Dorul meu nestins, abraş
Pentr-un mândru ciobănaş.

Cântic

S-leagână fadzil'i, s-leagână
Di toamnă ş-di furtună;
Culcă-ñi-ti, albă, culcă-ñi-ti,
Tu cuibu ñi te-adună.

Cântec

Unduie fagii, unduie
De toamnă și furtună;
Culcă-mi-te, albă, culcă-te,
În cuib mi te adună.

Suschiră pul'i, suschiră
Di vimtu ş-ploai greauă;
Bagă-ñi-ti, pul'e, bagă-ñi-ti
Şi dorñi ca'nâ neauă.

Murmură chiñil'i, murmură
Diparti-n Padea-Mari;
Scoală-ñi-ti, vrută, scoală-ñi-ti,
Că ş-deadi albul soari.

Suspină păsările, suspină
De vânt şi ploaie grea;
Culcă-te, puico, culcă-te,
Dormi ca o mieluşea.

Murmură pinii, murmură
Departe-n Padea-Mare;
Scoală-te, mândro, scoală-te,
Că-i sus şi albul soare.

Cânticlu a li vrută

-Tine, lună-yilicioasă,
Ți-eşti analtă ş-dipârtoasă,
Di-ț vedz oamiñi, di-ț vedz lume,
Nu-ñi vidzuşi gionile-a ñeu?
-Ți-l vidzui,
Ți-l cunuscui,
Lea muşată
'Nvirinată.
-Nu-l'i dzâți, lună-nyilicioasă,
Nu-l'i dzâți, lună, s-yin-acasă?
Poarta lui l'i si-nclise,
Oaspițl'i l'i si tâl'iară,
Pirguriile-l'i sicară
Şi cucoțl'i-l'i amuțâră,
Fântâñile îl'i astrâchiră.
Dzâ-l'i, lună, tra s-yină-n yie,
Că ş-lu-aşteaptă ficiorl'i,
Că ş-lu-aşteaptă niveasta.

Cântecul iubitei

-O, tu lună minunată,
Lună-naltă, depărtată,
Ce priveşti lumea mereu,
N-ai văzut şi dragul meu?
-L-am văzut,
L-am cunoscut,
Dulce fată
Întristată.
-Nu-i spui, lună luminoasă,
Nu-i spui tu să vină-acasă?
Poarta lui a ruginit,
Oaspeții au contenit,
Bolta viței s-a uscat,
Şi cocoşi n-au mai cântat,
Iar fântânile-au secat.
Spune-i, lună, ca să vie,
Căci copiii îl adastă
Şi chiar biata li nevastă!

Cântic di-Aminciu

'Nă floare gălbiñioară
Dimândă a featilor
S-yină si-ñi mi-adună
Dumânica dimineață,
Ş-luni di câtră seară;
Pri-aroauă si-ñi mi-adună,
Ş-pri avră si-ñi mi poartă,
Pri calu ni-ncâlțat,
Ş-pri cale nicălcată,

Cântec din Aminciu

O floare gălbioară
Poruncă dete fetelor
Să vină să mă culeagă
Dumninică dimineața
Şi luni către seară;
Pe rouă să mă culeagă,
Pe răcoare să mă poarte,
Pe cal nepotcovit,
Şi pe cale necălecată,

Pri gione ni-nsurat,
Pri featã nimârtatã,
Pri sum meri,
Pri sum peri,
Pri sum hearhiţ ni-nfluraţ.

Pe tânăr neînsurat,
Pe fată nemăritată,
Pe sub meri,
Pe sub peri,
Pe sub zarzări ne-nfloriţi.

Cântic din Avdela

Di vreţ, pãduri, dişcl'idiţ voi,
Di vreţ, mârânghisiţ-vã:
Tu-aumbra voastrã io nu-ñi şed,
Su-aumbra-vã nu dormu;
Ma prumuveara io ni-u-aştept,
Cu mailu-aţel muşatlu,
S-dişcl'idã fadzil'i-n sus tu munţ
Şi munţâl'i si-nvirdzascã;
S-iasã Armâñil'i tuţ în sus
Cu-Armânile muşate,
S-iasã şi oile-aţeale lãi
Cu cloputle curate,
Pri dinâpoi si-ñi ies şi io,
S-ñi-arap unã Armânã.

Cântec din Avdela

De vreţi, păduri, îmbobociţi,
De vreţi chiar ofiliţi-vă:
La umbra voastră eu nu stau,
Nu dorm sub umbra voastră;
Ci primăvara mi-o aştept,
Cu maiul cel frumos,
Să-mbobocească fagii-n munţi
Şi munţii să-verzească;
Să iasă toţi armânii sus
Cu mândrele armâne,
Să iasă şi negrele oi
Cu clopotele lor curate;
Apoi şi eu sus să pornesc
Şi o armână să răpesc.

Cântic di Coloñia

-O, lea Chiţã fãrşiroatã
Cihtisişi Culoñia toatã,
Chiţa mea, Chiţa li mame!
-O, lai gione cu-ocl'iu laiu,
Ţe-i aţel di tine graiu?
Trâ Culoñia io nu-ñi hiu,
Ma-ñi hiu trâ un gione-Armân,
Gione-Armân, gione ca vearã,
D-iu auşli-a noşti s-fitarã.
Aide, gione, s-nã fudzim,
Cã dol'i nã uidisim:
Avem 'nã limbã, 'nã ñiatã,
S-nã fâţem dol'i suţatã.

Cântec din Colonia

-O, tu Chiţă fărşiroată,
Zapacişi Colonia toată,
Chiţa mea, Chiţa mamei!
O, voinice, ochi de mură,
Ce grai ţi-a ieşit din gură?
Eu nu-s pentru un păgân,
Ci pentru-un voinic armân,
Armân tânăr, ca lumina,
De unde ni-i rădăcina.
Hai, voinice, să fugim,
C-amândoi ne potrivim:
De acelaşi neam şi grai,
Hai să ne-nsoţim deci, hai!

Cântic di Cornu

O, lai Cole, o, lai frate,
Lai Cole mărat,
Dă-ț-u sarca la ,'nă parte,
Lai Cole mărat,
Si-ñi ti vor featile toate,
Lai Cole mărat!
-O, ñi-u ded, lailu, ñi-u ded,
Featile nu pot s-li ved;
Ñica țe u caftu mine,
'Ş-va dulmiciu cu ibrăsime.
-O, lai Cole, o, lai frate,
Fă ş-dulmiciu tr-ahtare vrută,
Că va si-u-ai tră eta tută!

Cântec din Cornu

-O, măi Cole, o, măi frate,
Măi Cole sărman,
Dă-ți jos sarica din spate,
Măi Cole sărman,
Ca să placi fetelor toate,
Măi Cole sărman!
-O, mi-am dat-o, măi băiete,
Naiba să le ia de fete!
Mica ce mi-o vreau mireasă,
Vrea dolman tot de mătasă.
-O, măi Cole, o, măi frate,
Fă-i că merită-aşa fată,
C-ai s-o ai pe viața toată!

Ah, moi lilice di tu mai

Ah, moi lillice di tu mai,
Di la tine voiu un grai!
Fără carti, maşi cu zbor,
S-pitreți, vrută, a tău dor.
Si-ñi pitreți dorlu curat
Şi mirăchili ți-ñi ti bat,
Vrearea-ț si-ñi pitreți, s-u ştiu,
Pi-ună peană di birbil'iu.
-Lasă furca, feata mea,
Câmpul veardi di-l mutrea,
Mutrea calea, feata mea,
Picurarlu va-ñi ti l'ea.
Gioacă feată, tu ubor,
Pi inatea tutulor.
-Io va-ñi gioc şi va ñi-ansar,
Va-ñi l'eau gioni picurar.

Ah, floare din luna mai

Ah, floare din luna mai,
De la tine vreau un grai!
Nu scris, ci cuvânt în zbor,
Să-mi trimiți, mândro-al tău dor.
Să-mi trimiți dorul curat
Şi ce gânduri te mai bat.
Să-mi trimiți iubirea-ți mare
Pe-aripi de privighetoare.
-Lasă furca, fata mea,
Ia priveşte-n câmp colea,
Ia priveşte, fata mea,
Un păstor te va lua.
Joacă fată în obor
Spre necazul tuturor.
-Am să joc şi am să sar
Şi-am să iau un picurar.

Pleacă-ț frâmtea, lea fidană

Pleacă-ț frâmtea, lea fidană,
Cându ieşi îndzeană.
Di-alta, gioni, gura-ț muşată
S-nu ț-u ved băşeată.
Cându treți pit calea mare,

Pleacă-ți fruntea, mândră floare

Pleacă-ti fruntea, mândră floare,
Când ieşi la plimbare.
Să n-ai gura sărutată,
Dragul meu, de altă fată.
Când laşi calea mare-n spate,

Mor gioñnili dit şapti hoare.
Mută-ți ocl'il'i, nu mi creapă,
Cându ñerdzi-ntreapă,
Mută-ți oclili pisti dzeană,
Tini piruşană.
Pleacă-ț frîmtea cu flurii,
Ta s-ñi-aflu ghitrii
Și s-țî ved cusița-ț laie,
Că-ñi ti-am tu sivdaie.
Pleacă-ț ocl'il'i, lea muşată,
Câmbata s-nu-ñi bată,
Că-ñi mi giur pi Stămărie,
Să-ñi mor di ciudie.

Mor voinici din şapte sate.
Uită-mi-te-n ochi, hapsână,
Când mergi la fântână,
Nu privi pe sub sprânceană,
Mândră Cosânzeană.
Pleacă-ți fruntea – fă-mi pe plac! –
Ca să-mi aflu leac.
Și să-ți văd cosița neagră,
Că mi-eşti tare dragă.
Pleacă-ți ochii, dragă fată,
Să nu mor îndată,
Că jur – Precista m-audă –
Voi muri de ciudă

Nu vrea dada s-mi mărită

Nu vrea dada s-mi mărită,
Ma ñ-dzâțea că escu ñică,
Ñică, ñică, di noauă añi,
Di noauă añi călcai pi dzați,
Și-altă dada nu ş-ma fați,
Și-o pi dimândat mi feați:
Naltă, naltă, ca fidană,
Albă-aroşi, ca mirgeană,
Cari s-mi l'ea va ş-treacă bană.

Mama mea nu ma mărită

Mama mea nu mă mărită,
Îmi spunea că sunt prea mică,
Mică, mică, mititică,
Nouă ani spre zece-n pace
Și-alta mama nu mai face.
Eu venii cu greu încoace:
Zveltă, dreaptă, uite-aşa,
Albă-roşie ca stea,
Fericit cine mă ia.

Lăi nior cu vimtu ş-ploaie

Lăi nior cu vimtu ş-ploaie,
Ți-ñi viniși ahât ti hari,
Di ñi fțeşi inima laie!
Ți-ñi fu mira, lăi ursită:
Viñi carti angrăpsită,
Că mâni vruta s-mârită.
Viñi carti şi-un laiu zbor,
Pi un pul'iu dit hoara lor.
Fă-ñi-mi, Doamne, unǎ steauă,
Tahina si-ñi cad pi-aroauă,
Si-ñi ved vruta nveastă nauă;
Fă-ñi-mi steauă cu luñină,

Măi tu nor cu vânt şi ploaie

Măi tu nor cu vânt şi ploaie,
Ce-mi veniși vărsând şiroaie,
De-mi făcuşi inima gaie!
Măi, ce soartă, ce ursită:
A venit carte citită
Că mândra mi se mărită.
A venit, măi, un cuvânt
Dus de-o pasăre pe vânt.
Fă-mă, Doamne, stea aleasă,
Dimineața-n roua deasă,
Ca să-mi văd mândra mireasă.
Fă-mă o stea cu lumină

Ta si-ñi cad seara pi țină,
Si-ñi ved vruta cum s-ancl'ină;
Fă-ñi-mi luni, mirindi oară,
S-ved vruta nica nă oară!

Ca să cad seara în cină,
Să-mi văd mândra cum se-nchină.
Fă-mă la chindie, Tată,
Să-mi văd mândra înc-o dată!

Stam nă dzuă tu livadi

Stam nă dzuă tu livadi,
Treațe-un gione şi-ñi mi veadi.
-Bună dzua, lea muşată,
Nu-am vidzută-ahtare ñiată,
Albă-aroşe ş-mavrumată.
Dzâsi zborlu ş-trapsi calea,
Ş-io mârata-ñi mutream valea,
Mutream valea ş-lăcrămamu
Şi di jale-ñi mi tucheamu.
Dicseară-acasă ñidzeamu
Ş-tu somnu-ñi mi minduiamu:
Țe fu zborlu-ațel țe-ni dzâsi?
Tu iñioară-ni mi pitrumsi.

Stam odată în livadă

Stam odată în livadă,
Trece-un tânăr să mă vadă.
-Bună ziua, fată-aleasă,
N-am văzut aşa frumoasă,
Albă-roşie, ochioasă!
A grăit şi ...apoi calea
Şi eu, biata, priveam valea,
Priveam valea, lăcrimam
Şi de jale mă topeam.
Seara-acasă mă duceam
Şi culcată mă gândeam:
Vorbele ce mi le-a spus
Inimioara mi-au străpuns.

Alai gione...

Alai gione, gione-aleptu,
Ți va-ñi ță fudzi ti Sumchetru,
Di va ñi-aruți foc tu cheptu,
Dzuă ş-noapte va-ñi te-aşteptu.
Anda s-yini, si-ñi dai hăbare,
S-ungu porțâle cu ñiare.

Măi voinice...

Măi voinice, viața mea,
De Sânpetru vei pleca
Și-mi vei pune foc în piept,
Zi și noapte-am să te aştept.
Când veni-vei, dă-mi de ştire,
Ca eu fără-ntârziere
Să ung porțile cu miere.

O, ñi-u dor...

O, ñi-u dor, lea dado, dor,
s-mi fac pul'iu azbuirător,
Ta s-ñi-azboair pit nior
S-neg la vruta tu ubor.
-Ieşi, lea vrută tu migdani,
Ta s-nâ fațim dol'i peani
Şi s-videm dol'i curat,
Cari di noi easti ma mşat.
Ocl'iu laiu, ocl'iu di-amură,
Ți s-tucheaşti-ahât în gură.

O, mi-e dor...

O, mi-e dor, mamă, mi-e dor,
Să fiu pasăre în zbor,
Să zbor străbătând prin nor,
La iubita mea-n obor.
-Ieşi, ieşi îndată,
Să ne facem aripi, fată,
Să vedem, neîndoios,
Cine este mai frumos.
Ochiul negru, ochi de mură,
Se topeşte tot în gură.

Căpitanlu Nacea

Căpitan pri-analtu munte,
Yinghiț añi imnai, maratlu;
Cată aşcheri io vidzui,
A tutl'ei io l'i-u putui,
Pizura şcăvălăria
S-spulbira când mi videa.
Maşi un ocl'iu di muşată
'Ni-frâmse inima mărată,
Că di cându ñi-u vidzui,
Ñi-u putu, nu l'i-u putui.

Căpitanul Nacea

Colindai prin munți năuc,
Douăzeci de ani haiduc.
Câte poteri m-au vânat,
Le-am bătut de le-am uscat;
Şi spahiii ca nisipul,
Se-ngrozeau văzându-mi chipul.
Doar un ochi de Consânzeană
Mi-a frânt inima sărmană,
Căci de când m-a măsurat,
M-a răzbit de m-a secat.

Ñ-si-arupse şingiru

Ñ-si-arupse şingiru,
Di-ñi chirui săhatea.
Dumnidză s-ț-u-aducă,
Ñ-si curmă tăcatea!

Di-ñi chirui şi fesa,
Ñi-arămaş cu funda.
Dumnidză s-ț-u-aducă,
Îñi mi-agudi bunda!

Biligiuț di-asime
Tine ță purtai.
Dumnidză s-ț-u-aducăj,
Di mi fărmăcai.

Mintan di ghizie,
Poală di cutnie.
Dumnidză s-ț-u-aducă,
Iñi cădea milie.

Cum căntai ca pupă,
Ndzeană la săriñe.
Dumnidză s-ț-u-aducă,
Yinu ningă mine!

Mi s-a rupt lănțugul

Mi s-a rupt lănțugul
Şi ceasul pierdui.
Să-ți dea plata Domnul,
Că bolnav căzui!

De-mi pierdui şi fesul
Şi-am doar funda goală.
Să-ți dea plata Domnul,
C-am prins o răceală!

Brățări de-argint,
Mândro, tu purtai.
Să-ți dea plata Domnul,
Că mă otrăveai!

Mintean peste iie,
Poală de cutnie,
Să-ți dea plata Domnul,
Că muream, vai mie!

Cum cântai ca zâna,
Peste plaiuri line!
Să-ți dea plata Domnul,
Vino lângă mine!

La lilice di pi mer...

La lilice di pi mer,
Mine mâne va să-ñi cher
La lilice di pi gard,
Mine mâne va să-ñi cad;
La lilice di pi rug,
Mine mâne va să-ñi fug...
Soră-alas aoa cu frate,
Aflu-aclo cumnat ş-cumnate;
Dadă ş-tate-alas aoa,
Socru ş-soacră-aclo mi l'ia...

Floare, floare de pe măr...

Floare, floare de pe măr,
Mâine de aici eu pier;
Floare, floare de pe gardul sec,
Mâine de aici eu plec;
Floare, floare de pe rug,
Mâine de aici mă duc...
Soră las aici şi frate,
Voi găsi cumnați, cumnate;
Mamă, tată las aici,
Socru, soacră voi găsi...

Ți ş-cădzu steaua din țer...

Ți ş-cădzu steaua din țer,
Steaua-ațea di giuvaer,
Di-ş-cădzu pi-ună lai feată,
Di lumbrusi lumea toată!

Gura-a l'ei ca di cutie,
Ti-ancl'ideari manduhie,
Ocl'i-albaştri ca amarea,
Cu cundil'u scrită narea.

Ca găitane sufânțeaua,
Suratea albă ca neaua,
Frâmtea scapiră ca soare,
Nu si-află tu lumea mare.

Peru galbin, di hrisafe,
Nu-are tu lume isnafe.
Grea-ñi muşată, dză-ñi un zbor,
Ta să-ñi treacă lailu dor.

A căzut o stea din cer...

A căzut o stea din cer,
Steaua ca un giuvaer,
Şi-a căzut pe-o biată fată,
De străluce lumea toată!

Gura ei ca o cutie,
Să te-nchizi manmudie,
Ochi albaştri precum marea,
Cu condeiul scrisă narea.

Ce sprâncene are steaua,
Fața-i albă cum e neaua,
Fruntea scapără ca soare-
Nu e alta-n lumea mare.

Părul aur rupt din soare,
N-are-n lume-asemănare.
Spune-mi un cuvânt că mor,
Ca să-mi treacă bietul dor.

Frândză veardi, schic di gârnu

Frândză veardi, schic di gârnu,
Spuni, Lenă, vrei, nu vrei,
A ñiea ñ-grescu nica trei!
Spuni, Lenă, poţ, nu poţ,
Că ñi-mi-aşteaptă pi la portă!

Frunză verde, spic de grâu

Frunză verde, spic de grâu,
Spune, Lenă, vrei, nu vrei,
Că m-aşteaptă alte trei!
Spune, Lenă, poți, nu poți,
Că m-aşteaptă pe la porți!

-Intrai aseară tu gărdină,
Mi mâşcă ună-alghină!
-Tați, moi Lenă, nu mi-arâdi,
Că-alghina nu-ari dință,
Nu-ari dință, ni măsei-
Iu ti mâşcă maşi ti-ngraşi!

-Intrai aseară-n grădină
Şi m-a muşcat o albină.
-Taci tu Lenă, să nu minți,
Că albina n-are dinți,
N-are dinți şi nici măsele-
Unde muşcă doar te-ngraşă!

Dor sterp

Mult ñi-u dor, dado, ñi-u dor
Di vițina dit ubor!
Cănd arădi-ñi-yini s-mor.

-Taț, lăi hil'u, nu-ñi u-adu-aminti,
Că s-dişteaptă ti mirindi!

S-ti mirindi cănd să scoală,
nu va s-măcă păni goală.

Caftă cară țăgnăsită
Ş-pităroañi sifrusită!

Greaşti soacra, greaşti socru,
Năsă nu-şi alasă locu!

Dor sterp

Tare, mamă, mi-este dor
De vecina din obor!
Când o văd râzând eu mor.

-Taci, băiete, nu-mi zi mie,
Ca se scoală la chindie!

Şi atunci când se scoală,
Nu mănâncă pâine goală.

Cere, măi, carne prăjită
Şi plăcintă încrețită!

Strigă soacra, strigă socrul,
Ea nu-şi părăseşte locul!

Vrui nă oară...

Vrui nă oară, vrui trei ori,
Vrui ti-ahăti sărbători.
Vrută, vrui ca s-vin la voi,
Tu turata di la oi!

Ma lu-ai tată-su ți li-ari,
Căpărli şi oili-a meali
Ahurhiră tuti s-feată,
Cănd vrui s-vin la voi, muşată!

Tora seara li-alăsai..
Un furtat di-a meu băgai
Di la noatini, di la ñiali,
Ca s-veagl'i ş-cupiili-a meali.

Vrui o dată...

Vrui o dată, de trei ori,
Vrui de-atâtea sărbători.
Mândro, vrui să vin la voi,
La-nturnarea de la oi.

Dar fir-ar să fie ele,
Caprele şi-oile mele
Începură ca să fete,
Du-te, de mai poți, băiete!

Acum seara le-am lăsat
În grija unui fârtat
De la noanteni, mieluşele,
A păzi şi pe-ale mele.

Ş-va mi duc ayoñea-n hoară,
Tăş ca pul'u când azboară.
Că di tini ñ-era dor,
Că di doru-a tău pot s-mor.

Şi-am să plec în grabă mare,
Iute ca o zburătoare,
Căci de tine mi-era dor
Şi de doru-ți pot să mor.

Feata ți caftă mărtari

O, lele mini mărata,
Nu va s-mi mărită ata,
Ma-ñi dzăți: leagănă feata!
Că mini mi feciu ca iapă,
Tățăli căt ună țeapă.
Soațăli cu gioñi di guşi,
Mini laia după uşi.
Soațăli cu poala-n vali,
Mini tut cu măñli goali.
Ia ți-ț dzăc, la dada-a meauă,
Voi s-mi fac anveastă nauă.
Nu vruşi tini, nică tati,
Mini vă fac pi inati.
Pi-amindoil'i nu vă-ntreb,
Singură gioni va-aleg.

Fata care cere măritiş

Vai, de măritiş eu biata,
Spune mama că nu-s gata,
Ci mereu: leagănă fata!
Că ajuns-am ca o iapă,
Țâțele tari ca o ceapă
Fetele se tot iubesc,
Eu în casă lâncezesc.
Fetele cu poala-n vale,
Eu cu mâinile tot goale.
Iată, mamă, oful meu:
Vreau să mă mărit şi eu.
Nici tata nu vrea s-audă-
Eu o să vă fac în ciudă.
Nu vă-ntreb – pe sfânta lege! –
Singură soț mi-oi alege.

Câti steali sânt pi țer

Câti steali sânt pi țer –
Luna, moi luna, luna mea!
Noaptea ard, ma dzua cher –
Luna, moi luna, luna mea!

Dzua cher, ma noaptea ard –
Luna, moi luna, luna mea!
Nă mutresc dol'i la gard –
Luna, moi luna, luna mea!

Ocl'i-a tăi ca dauă steali,-
Luna, moi luna, luna mea!
Sânt mirăchi, mirăchile-a meali,
Luna, moi luna, luna mea!

Câte stele sunt pe cer

Câte stele sunt pe cer –
Luna, măi luna, luna mea!
Noaptea ard şi ziua pier –
Luna, măi luna, luna mea!

Ziua pier şi noaptea ard –
Luna, măi luna, luna mea!
Ne privesc cum stăm la gard –
Luna, măi luna, luna mea!

Ochii tăi ca două stele –
Luna, măi luna, luna mea!
Mândro-s dorurile mele –
Luna, măi luna, luna mea!

Dzua tută scăntil'eadză –
Luna, moi luna, luna mea!
Noaptea dorm pi-a tauă față –
Luna, moi luna, luna mea!

Ziua toată scânteiază –
Luna, măi luna, luna mea!
Noaptea dorm ei şi visează –
Luna, măi luna, luna mea!

Nveasta ți aşteaptă gionili dus tu xeani

- Nveastă, ți-ai guşa-afumată?
- Di fluriili ți-am purtată.
Li-am purtată ş-va li port –
Gionli-a meu nu iasti mort.
El i dus tu xeani, larg,
Vinturili iu s-asparg
Ş-răurili cură-n sus,-
Nu-ari moartă, iasti dus.

Că mi-ntreghi, ță spun andrept:
Patru añi am ți lu-aştept!
Ți că añl'i-aduc rufei!
Va lu-aşteptu ninga trei,
Ninga trei să-s facă şapti,
Ninga fața u-am ca lapti!
Ş-că va-ñi mi mărit deapoia,
Dzăc tra s-avdă tută soia.

Ş-va mi-ncurună un preft
Cu un gioni prămăteft!

Nevasta ce-şi aşteaptă bărbatul din străinătate

- De ce ai gâtu-afumat?
- De salbele ce le-am purtat.
Le-am purtat şi-o să le port,-
Mândrul meu nu este mort.
El e dus departe-n larg
Unde vânturile mari se sparg
Şi curg râurile-n sus,-
N-a murit, el s-a dus.

Întrebându-mă-ți spun drept:
Patru ani de când l-aştept!
Şi ce dacă-s anii grei?
Îl aştept şi încă trei,
Încă trei să fie şapte,
Încă fața mi-e de lapte!
Şi-o spun tuturor cinstit,
Că pe urmă mă mărit.

Cununată bucuros
Cu un negustor frumos!

Giocu-ñi mi-agiucam

Ficiurac earam,
Giocu-ñi mi-agiucam,
Ca un mânz tu pade,
Tu pade-ansăream.
Mi vidzu nă feată
Ca luna muşată;
Si-acăță di față
Cu daule brață...
Si-apruche di mine:
- Ñ-si-arucă sivdaia
Ti un gione ca tine!

Jocul mi-l jucam

Fecioraş era,
Jocul mi-l jucam,
Ca un mânz pe padini,
Pe padini săream.
m-a văzut o fată
Ca luna muşată;
Îşi ascunse fața
De uimire, hoața...
A venit la mine:
- Mi-ai căzut cu tronc,
Tinere, vezi bine!

Zboru cum ul dzăse,
Îl'i ruşe suratea;
Maratu di mine,
Ñ-si curmă tăcatea.
Şi s-tură din cale
Cu vasile goale,
Di si duse-acasă,
Di-şi băgă şi-armata.
Şi s-tură dinoară,
Mardzinea di hoară,
Di-ñi işe în cale
Ca strañile nale.
- Nu ti-ntreb, lăi gione,
Cum ţă strigă numai?
Ia du-te la preftu
S-nă băgăm căruna!
Noaptea era albă,
Fără un nior
Şi dit budza vrută
Cura dulţe zbor.
Stealile cu luna
Îl'i stătea pi faţă;
Zălipsita feată
Ñi-u ţăneam în braţă.

Feata dit Mureauă

Ună feată ca nă steauă
Ţi băneadză tu Mureauă,
Zbor îl'i pitricui pi-un om
Cara s-va doil'i s-nă lom

Poartă peru coadi, coadi,
Mintea tut la năsă-ñi şadi.
Faţa-aroşi ca mirgeaua,
Cănd u ved ñ-si curmă bana.

Feata i di soi mari,
Tată-su celnic cu-aveari.
M s-nu vva ca s-ñi-u da-nveastă,
s-yină-aoa, tu hoara-a noastă,
pi căruţi mi sprigiur,
va mi duc noaptea s-u fur!

Vorba cum se spune,
Chipu-i s-a-nroşit;
Eu, bietul de mine,
Am rămas trăznit.
Şi s-a-ntors din cale
Cu vasele goale,
De s-a dus acasă,
Să mi se gătească.
Şi s-a-ntors îndată,
Lângă sat apoi,
Mândră, îmbrăcată
Alb în straie noi.
- Nu te-ntreb, voinice,
Cum te cheamă, spune?
Du-te, hai la preot
Ca să ne cunune!
Noaptea era albă,
Fără nici un nor
Şi din buza-i dragă
Curgea un izvor.
Stelele şi luna
Îi stăteau pe faţă
Şi pe fata dragă
Mi-o ţineam în braţă.

Fata din Moreea

Fata ca o stea, aceea
Ce trăieşte în Moreea,
i-am trimis vorbă prin om,
dacă vrea să ne luăm.

Poartă părul cozi, cozi,
Mintea tot la dânsa-mi şade.
Faţa-i roşie ca mărgeanul,
Când o văd mă sting, sărmanul.

Fata este de neam mare,
Taică-său avere are.
De nu vrea ca să mi-o dea
Şi cu mine-aici să stea,
Eu pe sfânta cruce jur
c-am să merg noaptea s-o fur.

Ți-ñi fu taxiratea...

Ți-ñi fu taxiratea
Ş-nă mare chidere,
Cum îñi viñe oara
Ta s-mi duc tu-aschere.

Vruta cara s-avdă,
Mult va sta năirită,
Că şi-u-avea tu minte
Estan să s-mărită.

Stau di scriu 'nă carte
Ş-la vruta pitrec,
S-dau țindzăți di lire
Ş-tu-aschere s-nu neg.

- Vrutul a meu gione,
Loai a ta scrisoare,
Nu mutrea pi pradz,
S-him ş-ma fucăradz.

Paia tută s-vindu
Ş-fusta di pi mini
S-nu ti ved, lăi gione,
Aco iu fac tilimi.

Paia tută s-vindu
Şi-agiună tută eta,
S-nu ti ved, lăi gione,
Iu bate turbeta.

- Vruta mea muşată,
Loai a ta hăbare,
Lirili va dau,
Nu tradzi cripare.

Mesu ți nă yini
Ni va nă-nsurăm,
Bană mut muşată
Dol'i v-adărăm.

Ce nenorocire...

Ce nenorocire,
Ce belea ciudată,
Cum veni sorocul
Să plec în armată!

Draga de-p s-audă,
Va sta necăjită,
Căci spera sărmana,
Că ea se mărită.

O să-i scriu o carte
Şi-o să-i spun cinstit,
Dau cincizeci de lire
Ca să fiu scutit.

- Dragul meu voinic,
Grijă să nu-ți faci,
Dă-i pustiei banii!-
Trăim şi săraci.

Îmi vând zestrea toată
Şi fusta am spus,
Dar să nu te văd
La oştire dus.

Îmi voi vinde zestrea
Şi voi sta flămândă,
Dar să nu te văd
Unde goarna cântă.

- Mândra mea frumoasă,
Primii vestea ta;
Voi plăti toți banii,
Nu te-ngrijora.

De-astăzi peste-o lună
Ne-om căsători,
Şi frumoasă viață
Noi doi vom trăi.

Cântiţe di jale şi di dor

Cântece de jale şi de dor

Cântec de la fărşeroţii di Selea

Namisa di doi lai munţ,
Doi lai munţă multu-analţ,
Şeade Done lăvuit,
Lăvuit şi agudit.
Trei lai pul'i lu-aduc varliga,
Trei lai pul'i nu s-dipărteadză.
- Pul'i, ah pul'i, pălăcărsescu
Truplu tut si-ñi lu măcaţ,
Mâna-ndreptă s-ñi-alăsaţ,
Ca s-ñi scriu nă laie carte,
S-ñi-u duţeţ, noi pul'i, diparte,
S-ñi-u duţeţ la laia-ñi mumă
Şi la corba-ñi nicuchiră:
Tuti mulile s-li vindă,
Laia Mată s-nu şi-u vindă,
Că si-apleacă di u-ncalic,
Că si-apleacă iu discalic.

Cântec de la fărşeroţii din Selea

Între doi sălbatici munţi,
Doi munţi cu pleşuve frunţi,
Şade Done greu rănit,
Greu rănit şi nimerit.
Şi trei corbi în rotocoale
Îi tot dau mereu târcoale.
- Corbilor ce sus zburaţi,
Trupul tot să mi-l mâncaţi,
Mâna dreaptă să-mi lăsaţi,
Ca să scriu cu ea o carte
Şi s-o duceţi mai departe
La sărmana-mi mamă-amară
Şi la biata-mi soţioară:
Toţi catârii ea să-i vândă,
Că-ngenunche când o-ncalec,
Câ-ngenunche când descalec.

Namisa di doi lai munţă

Namisa di doi lai munţă,
Mpliñi di arburi fără frândză,
Sun şi doauă fântâneali,
Fără api sun şi eali.
Şi-angăneaşti-un lai giuneali,
Un giuneali vătămat,
Vătămat şi agudit,
Agudit şi lăvuit.
Şi-un lai pul'iu lu-aţea varliga,
Avarliga, divarliga.
- Lai şain, lai pul'iu mărat,
Truplu tut si-ñi lu mâţi,
Caplu ş-inima s-ñi-alaşi
Ş-mâna s-ñi-u alaşi.
Inima s-ñi-u-alaşi si bată,
C-am si scriu la laia feată,
Laia feată ţe mi-aşteaptă.

Între doi munţi

Între doi munţi cărunţiţi,
Plini de arbori desfrunziţi,
Sunt şi două fântânele,
Fără strop de apă-n ele.
Geme un voinic sub stele,
Un voinic căzut în luptă,
Sfâşiat de plumb, lovit,
Nimerit în plin, rănit.
Şi o pasăre agale
Îi dădea mereu târcoale.
- Şoim sărman ce zbori pe stânci,
Trupul tot să mi-l mănânci!
Capul să mi-l laşi aş vrea,
Inima şi mâna mea.
Inima-mi s-o laşi să bată,
C-am să scriu la biata fată,
Biata fată ce m-aşteaptă.

Cântic di Dol'iani

Mi sculai 'nă dimineață,
Mi-aspilai tu mâñi ş-tu față,
Îñi feciu crutea trâ-n păzare
Şi-ñi si-aspuse semnu mare.
Cum ñirdzeam înghios tu Bată,
Acâță un pul'iu ca s-bată.
- O, lai pul'iu țe stai pri deagă,
Țe-ai di-ț plândzi dzua-ntreagă?

- Cum s-nu-ñi plâng, gione mărat,
Cum s-nu-ñi stau învirinat?
Vedz-ñi peanile smâryite,
Le-am tu sândze-antăvălite.
Aşi Dol'iani io mi duc
Hâbari lai si lă aduc:
Patru gioñi, lai Dul'ianiț,
Di antarți măchilipsiț;
Un di un suntu ligaț
Ş-cu tâpoarile tăliaț.
La Dirveni-nghios tu himă,
Custandini cu Iani al Dzimă,
La Dirveni tu trăpicu
Dzac ficiorl'i-al Cuturicu.

Cântec din Doliani

Într-o bună dimineață,
M-am spălat pe mâini, pe față,
Am pornit la târg călare
Şi s-a arătat semn mare.
Cum ajuns-am jos în Bată,
Pasăre-ncepu deodată.
- Pasăre ce stai pe creangă,
De ce plângi tu ziua-ntreagă?

- Cum să nu plâng zbuciumată,
Cum să nu fiu întristată?
Uite, penele-mi mânjite
Sunt în sânge tăvălite.
La Doleani acum mă duc,
Veste tristă să le-aduc:
Patru tineri doleaniți
De antarți măcelăriți;
Cot la cot ei sunt legați,
Cu topoarele tăiați.
La Dirveni – vai ce crimă!-
Constantin şi Iancu Dzimă,
La Dirveni, la Trăpicu,
Zac feciorii Cuturicu.

Dimandarea picurarlui lăvuit

Ianina mi pliguiră,
Tu arâpi mi-arucutiră.
Voi lai soț, voi lai fărtaț,
Gioñi alepță dimândaț,
Ncl'inăciuñi la dada s-daț.
Si-ntribari ea di mini,
Voi s-dzâțeț că ia, ma vini;
Si-ntribari soia mea,
Voi s-dzâțeț că-i Ianina;
Iar a-nveastal'ei trâ mini,
Voi s-dzâțeț că nu ma yini;
S-vindă oili cama troară,
Şi ficiorlu si lu-nsoară;
S-vindă curia-nvirdzâtă
Treili feati s-li mărită.

Porunca ciobanului rănit

La Ianina fu rănit
Şi în râpi rostogolit.
Voi prieteni, voi fârtați,
Feți aleşi voi comandați,
Mamei plecăciuni să-i dați.
Dacă-ntreabă ea de mine,
Voi să-i spuneți uite, vine,
Dar vreo rudă de vă-ntreabă:
La Ianina sunt cu treabă,
Iar soției, despre mine,
Spuneți-i că nu mai vine.
Oi să vândă şi mioare,
Pe fecior să mi-l însoare,
Iar când iarna-i pe sfârşite,
Fetele să le mărite.

Nolgica di munț

Nolgica di munț ş-di dzeñi
Iu da soarăli blăsteñi,
Dzațe-un gione vătămat
Ş-tu tămbari adunat.

Cari ul vătămă, măratu
Nu-are-avdzătă ninga satu!

Țeru, lacrimă di rauă,
Va ñi-ul plângă luna nauă.
Va ñi-ul plângă steaua ñică,
Raua-arați când va chică.

Plâng lilicili di Mai
Gionili cu peru lai...

Între munți

Între munți cu văi afunde
Unde soare nu pătrunde,
Zace-un tânăr împuşcat
Şi în zeghe adunat.

Cine a făcut păcatul
N-are ştire încă satul.

Cerul, lacrimă de rouă,
Mi-l va plânge luna nouă.
Mi-l va plânge steaua mică,
Roua rece pe când pică.

Plâng, plâng florile de mai
Pe-acest tânăr cu păr lai...

Cântic di Samarina

Aroabuli di Zmolica
Şi chiñi di Samarina,
Aest an voi s-nu dişcl'ideț,
Aest an tuț voi si sicaț.
C-Armâñl'i-n munță;
Născânț apcară Sliciani
Şi alță câtră-Arendă,
Nâscânță loară Codurli,
Nâscânță hertul câmpu.
Anatima sibepi cari,
Țeu Zisi-al Gimă Giogă,
Țe feați-arhie di s-turnă,
Di nâ si-asparsi hoara.

Cântec din Samarina

Molizi din munții Zmolica,
Şi pini din Samarina,
În acest an să nu-nfloriți,
În acest an să vă uscați.
Că nu mai ies în acest an
Românii toți în munți;
O parte s-au dus la Sliciani,
Iar alții spre Arendă,
O parte apucară codrii,
O parte câmpul sec,
Din pricina acelui om,
Zisu-al lui Gimă Giogă
Ce l-a pus naiba de s-a-ntors
Şi-a dus de râpă satul.

Cânticu al Dona

Ți-au di-alatră câñil'i-n dzeană?
Iu i Dona ca s-l'i-angană?
- L-pitricui Dona ti ñiță,
L-vătămară la mătriți.

Cântecul lui Dona

Câinii latră sus de-o vreme.
Unde-i Dona ca să-i cheme?
- L-am trimis eu pentru lână –
L-au ucis la oi, la stână.

L-pitricui Dona ti sari –
Lu-agudiră ningă-amari.
- Dona vrut, Dona mușat,
Cum s-armân făr' di bărbat?
Dona, soari cald, birbil'u –
Ți s-fac laia făr' di hil'u?
Dona, un tu şapti feati,
Cum s-fățem fără di frati?
Plângu ş-laili cusurini,
Dona s-dusi ş-nu ma yini.

L-am trimis s-aducă sare –
L-au ucis pe lângă mare.
- Dona drag, făt minunat,
Cum să stau fără băiat?
Dona, soare cald şi viu,
Ce mă fac eu fără fiu?
Dona, şapte fete toate,
Ce să facă fără frate?
Plâng şi rudele cu mine –
S-a dus Dona, nu mai vine.

Căpărle al Bară

'Nă hăbare laie
Ți nî viñe-aseară:
Căpărli di Şcheană
Tute loară s-chiară.
'Nă hăbare lae:
Tu ună furtună
Căpărle di Şcheană
Nu-arămase ună!

O, auşlu Bară
Lu-acăță un dor:
- Hiilu-a meu, lăi Costa,
Ma s-hibă ca s-mor,
Să-ñi spindzuri cărigu
Pi deaga di-arin.
'Nă chiale di capră
Să-ñi badzi căpitiñiu.

Clopatli di țachi
Tute s-li scuteț,
Tu loc di cămbăñi
La cap s-li-ndrădzeț.
Coarnile di țachi
Tute s-li tăl'iaț,
Tu loc di căruțe
La cap s-li băgaț.

Caprele lui Bară

O urâtă veste
Am primit aseară:
Caprele din Şcheană
Au pornit să piară.
O urâtă veste:
A bătut furtuna –
Caprele din Şcheană,
N-a rămas nici una!

O, moşneagul Bară,
L-a cuprins un dor:
- Fiul meu, măi Costa,
De va fi să mor,
Să-mi atârni cârligul
Pe-un arin în grui
Şi-o piele de capră
Căpătâi să-mi pui.

Scoateți clopotele
Toate de la țapi
Şi să mi le puneți
Toate în proțapi.
Coarnele lor mari
Voi să le tăiați
Şi în loc de cruce
Să mi le-aşezați.

Va ascult stri mine
Clopatli cum bat,
Va ascult cum zghiră
Căpărle mușat.
O, aşe va mi-aflu
Eta tută, tută,
Ningă vruta-ñi hoară,
La căpreadza-ñi vrută.

O s-ascult întruna
Clopotele lor,
O s-ascult cum zbiară
Caprele de dor.
O, aşa voi fi
O vecie-ntreagă,
Lângă satul drag,
Lângă stâna dragă.

Steryia Tanculi

A, mea nu-avdză lăi Stamuli?
S-vătămă Steryia Tanculi.
Tu câmpul di Viliştin
Steryia s-anvăli cu schin.
- Custareli, căpidane,
Pățăşi, lăi, mari nisane
Chiruşi omu-ațel ma mare!
- Țe s-ță dzâc, more fărtate,
Că s-umplu câmpu şi pade.
Nu băgai dulbia ghini
Ca s-ved câtă oasti yini,
Ți pățăi mini maratul,
Pi hir viñi ca s-cher ş-capul.

Sterie Tanculi

N-ai auzit, măi Stamuli?
A murit Stere Tanculi.
Pe câmpul din Veleştin
Stere s-a-nvelit cu spin.
- Custareli, căpitane,
Ai pățit-o, măi sărmane,
Pierzând om de milioane!
- Ce să-ți spun, măi frățioare?
S-a umplut întreaga zare.
Nu am pus ocheanul bine
Ca să văd ce oaste vine.
Ce-am pățit atunci, săracul,
Cât pe-aici să-mi pierd şi capul!

Iu eşti noapte, iu eşti lună...

Iu eşti noapte, iu eşti lună...?
Piste țer niori si-adună,
Că mine mi vătămară
Suflitu din chept ñi-ul loară.

S-mistică noaptea cu dzua,
Ñi-ngliță tu trup mădua.
Duşmañil'i ne-apultusiră,
Soțl'i piste dzeñi s-tuchiră.

Tancu pi măgulă-aură
Cu năpărticată gură...
- Ți-auri Tancu, ți-auri, frate?
Îñi jileaşti a meale ñeate?

Unde eşti noapte şi lună...

Unde eşti noapte şi lună...?
Sus pe cer nori se adună,
Că pe mine m-au răpus,
Sufletul din piept s-a dus.

Când de ziuă s-a crăpat,
Sângele-n trup a-nghețat.
Duşmanii ne-au copleşit,
Şi ortacii au fugit.

Tancu urlă-n gura mare,
Urlă fără încetare...
- De ce urli, Tancu frate?
Ori jeleşti moartea mea, poate?

Iu e Nacu cu Damicu?
Tuț chirură, mare ş-ñicu?
Nu-arămasit doi deadun?
Tuț chirură păn' di un?

Văr nu s-veade, văr nu-ñi greaşte,
Luna maş din țer mutreaşte
Ş-plândze tu singurătate,
Că-a mea inimă nu bate...

Iu eşti Tancu, iu eşti, frate...?

Dorlu a picurarlui

- Lai Ianachi, s-nu ñerdzi la oi,
Ț-vidzui yislu că va s-mori.
- O, ca s-mor, ca si nu mor,
S-ñi-ascultaț un singur zbor:
La turuşt s-mi-ngrupaț,
Primveara când s-vă turnaț,
S-treacă oili si-ñi le-acaț,
Si-ñi li-acaț şi si-ñi li mulgu
Şi cu mâna mea s-li tundu;
Fluiara s-ñi-u-avd dipriună,
Cându oili va si-adună,
Tra si hiu şi după moarti
Ni di soț, ni di-oi diparti.

Dor di fărşeroată

Are mama ună feată
Cum i luna di muşată.
Tută dzua stau la uşă
s-yină s-u-arăchesc di guşă.
Tut mutrindalui andreptu,
Voi s-u baş, s-u tring la cheptu.

Doamne, Dumnidzale-agiută
Ca s-bănedz añi ună sută,
Feata să-ñi mi l'ia di mână,
Să-ñi mi ducă la făntănă
Şi s-mi ducă la pădure
S-adun c-anda ñică mure.

Unde-i Nacu şi-Adam oare?
Au pierit toți, mic şi mare?
N-au rămas doi la un loc
În acest năpraznic foc?

Nimeni, nimeni nu vorbeşte,
Luna doar din cer priveşte
Şi plânge-n singurătate,
Că-a mea inimă nu bate...

Unde eşti, măi Tacu frate...?

Dorul ciobanului

- Nu pleca la oi în zori,
Ioane, c-am visat că mori.
- O, de-ar fi cumva să mor,
Împliniți-mi acest dor:
Lângă stână mă-ngropați,
Ca în mai, când vă-nturnați,
Să prind oile,măi frați,
Să le mulg şi să le tund;
S-aud fluierul doinind
Şi oilie behăind,
Pururi să fiu cu voi,
Lângă turmele de oi.

Dor de fărşeroată

Are mama fată, una,
Şi frumoasă cum e luna.
Toată ziua-n prag veghez,
S-o văd şi s-o-mbrățişez.
Tot privesc în zare drept,
Vreau s-o strâng duios la piept.

Doamne, Sfinte Doamne-ajută
Să trăiesc eu ani o sută,
Fata să mă ia de mână,
Să mă ducă la fântână,
Să mă ducă la pădure,
Să culeg – ca mică – mure.

Cu primnata pot s-amintu,
Di la soare ş-di la vintu,
Sănătate şi puteare
Ti-a meale laile cicioare.

Ună cupă cu-apă-arațe
Va să-ñi da puteri tu brațe,
Apă-arațe di la munte
Iu i iarba unde-unde
Ş-iu izvoarile tut cântă
Bana omului u fac săntă.

Că aoa tu pulitie
'Ncl'isă hiu ca tu irñie.

Câştiga-voi la plimbare,
De la vânt şi de la soare,
Sănătate şi vigoare
Pentru bietele-mi picioare.

O cupă cu apă rece
Îmi va da puteri cât zece,
Apă rece de la munte
Unde iarba-i unde-unde
Şi izvoarele tot cântă
Şi ne fac viața sfântă.

Că-aici în orăşenie
Sunt închisă ca-n pustie.

Goga

Trăşi la treili marmuri
Sta Goga sum arbori,
Canda ta, canda durñea
Şi un yis canda-nyisa.
- Scoală, Gogă, feata mea,
Că yin cuscrăl'i s-ti l'ia.
- Lasă-mi, dado, nu mi cărtea,
Dă-lă ma ñica s-u l'ia
Cu şcreta di paia mea.
A sor-meai s-l'i-adară calu,
A ñia s-ni-adară scamnu.
Tini, sor, ti-aşteaptă soacra,
Pi mine mi-aşteaptă groapa,
Tini, sor ti-aşteaptă socru,
Pi mine mi-aşteaptă locu;
A sor-meai va-l'i leagă verli,
A ñia ñi-aprindu țerli,
A sor-meai l'i-bagă fluria,
A ñia-ñi leagă stulia.
Gionli-a sor-meai cu harauă,
Gionli-a meu easte cu haru.
La sor-mea fărtat şi nună,
La mine noapte fără lună.

Goga

La cele trei marmoree
Sta Goga sub arbore,
Parcă sta, parcă dormea,
Şi un vis parcă visa.
- Scoală, Goga, fata mea,
Că vin cuscrii să te ia.
- Mamă, nu mă tulbura,
Dă-le soru-mea s-o ia
Cu întreagă zestrea mea.
Ei gătiți-i bidiviul,
Mie faceți-mi sicriul.
- Soră tu, te-aşteaptă soacra,
Pe mine m-aşteaptă groapa,
Soră tu, socrul te-aşteaptă,
Eu cobor în lut c-o treaptă;
Sora va primi brățări,
Eu aprinse lumânări,
Soru-mii i-or pune salbe,
Mie doar podoabe albe.
Mirele ei bucuros,
Al meu negru-ntunecos,
Soru-mii fârtat şi nună,
Mie noapte fără lună.

Cântiți di xeani

Cântece de străinătate

Lo pădurea frândză s-da

Lo pădurea frândză s-da,
Cuclu nu s-avdza iuva;
Nu-ari cuc, ni chipru s-bată –
Americă, s-nu eșță-aflată,
Fug ficiorl'i di la tată!
Trei lai meşi maşi imnătură,
Tu pampori priimnătură!
Anda yin oili la bară,
Ti l'ia ñila cum şi zgheară!
Ñi-aflai feată fărşiroată:
- Iu nedz, tini, lea muşată?
- Neg la şopast s-umplu apă!
Şopatlu caru lu-ari-adrată,-
Stamnă vrei dari di cheatră!

Iar pădurea înverzea

Iar pădurea înverzea,
Cucul nu se auzea;
Nici cuc, nici clopot să bată –
Americă, fii blestemată!
Fug feciorii de la tată!
Trei luni numai mers pe mare,
În vapor la preumblare!
Când vin oile la apă,
Zbiară bietele de crapă!
Mi-am găsit o fărşiroată:
- Unde mergi frumoasă fată?
Merg la şipot să iau apă,
Şipotul gâlgâitor,-
Fă-te țăndări, măi urcior!

La fântâna ningă-alun

La fântână ningă-alun,
Țâni-ñi calu si-ñi dipun,
Cu-a meu lali si-ñi mi-adun.
Ncl'inăciuni multi-ali dadi
Si-l'i pitrec io cumu-ñi cadi,
Că-ñi mi deadi-ahât diparti....
Ună iarnă – ună carti.
Că nu-ñi vream bair di floc,
Vream dada s-mi-aibă pi loc;
Că nu-ñi vream cair di lână,
Vream si-ñi hiu ningă Sărună.

Lângă-alun la cel izvor

Lângă-alun la cel izvor,
Ține-mi calul să cobor
Să-i spun unchiului un dor.
Plecăciuni, urări de bine,
Mamei, cum se şi cuvine,
Că m-a dat aşa departe...
Într-o iarnă doar o carte.
Că nu vream baier de floc,
Vream cu ea-n acelaşi loc;
Că nu vream caier de lână,
Vream să fiu lângă Sărună.

Cântă cucul muşuteața

Cântă cucul muşuteața,
Chendra calu ma şi-ncalță.
- Fudzi, lăi Chendra? Oară bună!
Soia tu ubor s-adună.
Nveasta di la prag mutreaşte,
Cu dor mare di s-tucheaşte.
Ş-laia dadă tut ma plăndze,
Ma s-amiñi nu chică săndze.

Cântă cucul frumusețea

Cântă cucul frumusețea,
Chendra calu-şi pregăteşte.
- Pleci, măi Chendra? Drum bun, frate!
Rudele-n obor ies toate,
Iar nevasta-n prag priveşte
Şi de dor ea se topeşte.
Biata-i mamă tot mai plânge,
De o tai nu pică sânge.

- O, că fug s-v-alas pi voi,
Fug tu xeane fără s-voi!

- Toară capu ninga-unoară
Să-ñi mi vedz cum plăng nafoară,
Să-ñi mi vedz cu feata-n brață
Şi cu lăcrăñi pisti față.

- O, mă duc eu şi vă las,
Dar mai bine-aş fi rămas!

- Hai, întoarce-ți capu-agale,
Să mă vezi cum plâng de jale,
Să mă vezi cu fata mică,
Cum pe față lacrimi pică.

Blăstemlu a xeanilor

Nathina cari scoasi xeana,
Dumnidză s-l'i-astingă bana,
Că ş-u greauă, dipărtoasă,
Că ş-u multu-nfărmăcoasă;
Ea dispartă hil'u di dadă,
Dispartă şurări di fraț,
Dispartă şi doi grangheadz.
Trâş aclo iu s-dispărța,
Munță cu munț si-aduna,
Frândza di pi fag cădea,
Arâului tut si-alâcea
Ş-tuț ca țeara-ngălbinea.
Nâs, lailu, singur fudzea,
Ş-ea, jilita, îl'i dzâțea:
- Du-ñi-ti, gione, oară bună,
S-nu-agârşeşti si scrii totună;
Mutrea-nsus, mutrea înghios,
Ia mutrea tu câmpul veardi,
'Nă minută-arauă ş-deadi:
S-nu dzâți că-i di Dumnidzău,
Că-i di dorlu mari-a ñeu!

Blestemul străinătății

Bat-o Dumnezeu s-o bată
Pe străinătatea toată,
Că-i mai grea ca o povară
Şi ne-nchipuit de-amară:
Ea desparte fiu de mamă,
Frați, surori – mi ți-i destramă
Şi chiar tinere perechi.
Sus, în codrii vechi, străvechi,
Un flăcău se despărțea…
Frunza de pe fag cădea,
Râul turburat plângea,
Lumea toată-ngălbenea.
Numai singur el pornea
Şi, jelind, ea îi zicea:
- Cale bună, dragul meu,
Nu uita să-mi scrii mereu…
Ian priveşte-n sus şi-n jos
Şi pe câmpul mătăsos,
Plin de rouă şi frumos:
N-a făcut-o Dumnezeu,
Dragule, ci dorul meu!

Cântic di xeani

Lo pădurea frăndză s-da
Ş-plailu s-anvirdzască.
Cucu nu s-avde iuva,
Nică soț să-ñi grească!

Mi scol dimineața,
Ca tu hărăghie
Ş-tut mutresc pe dzeñiuri
S-ved vără cupie.

Cântec din străinătate

Dă pădurea frunze crude,
Plaiul înverzeşte.
Cucul însă nu se-aude,
Nimeni nu-mi grăieşte!

Mă scol dimineața,
Când noaptea se curmă
Şi privesc spre măguri
Să zăresc vreo turmă.

Ni cupie s-pască,
Ni văr ñel s-azgheară.
D-iu s-videm măraţl'i
Că i primuveară!

Ni fluier ca s-căntă,
Nică chipur s-bată...
Americă laie,
S-nu earai aflată!

Nici turmă să nu pască,
Nici vr-un miel ce zbiară.
Cum să ştim sărmanii
Că e primăvară?

Nici fluier să cânte,
Nici clopot să bată...
Americă, fire-ai
Să fii blestemată!

Xeanili dit Vlăhie

Nathima cai feați xeana,
Dumnidză s-l'i-astingă bana,
Că nă şcrituiră hoara!
Blăstimat s-hibă di-nveasti
Ş-cama mult di lăili feati,
Că li-alasă nimărtati.
Chirăge, fă-ñi-ti curbani,
S-ñi-aduți gionili dit xeani.
Cara s-lu-aduț pisti munti,
Ț-dau fluriili ți-am pi frămti
Ş-munțăl'i ma s-aibă niori,
Va ti-alas s-mi başi trei ori,
Ca s-țăñi minti pănă s-mori.
Cara s-lu-aduț pi giadei,
Ț-dau flurii ş-migiț căț vrei.
Focu s-u-ardă-ațea Vlahii,
Că ş-fug gioñil'i tu lichii.
Ma-nchisesc să s-toarnă-acasă,
Ies vlăhuți ş-nu l'i-alasă.
Nu ştiu laia-ñi ți să-ñi fac,
Că-arămaş fără bărbat,
Ş-ñi-ascuchiu săndzi dit hicat.

Străinătățile din Valahia

Cin' străinătatea-a născocit
Bată-l Dumnezeu cumplit,
Că satul ne-a pustiit!
Blestema-l-ar soții – toate –
Şi fecioarele curate,
Că rămân nemăritate.
Chiragiu, fă faptă-aleasă
Şi-adu-mi soțul drag acasă.
De mi-l aduci peste munte,
Îți dau salba de pe frunte
Şi de-or fi munții sub nori,
Săruta-m-ai de trei ori,
Să ții minte până mori.
De mi-l aduci pe şosea,
Îți dau galbeni câți ai vrea.
Arz-o focul de Vlahie,
Că cei duşi nu vor să vie.
De pornesc să vină-acasă,
Ies vlăhuțe şi nu-i lasă.
O țin, biata, 'ntr-un oftat,
C-am rămas fără bărbat
Şi scuip sânge din ficat.

Gionile dipărtat

Moi puilu-a meu,
Xifterlu-a meu,
Anvirinat giuneale,
Ti hărisescu xeanile
Şi maica-ț poartă dorlu.

Tânărul de departe

Măi, dragul meu,
Şoimanul meu,
Voinice întristat,
Îți plac străinătățile
Şi maica-ți poartă dorul.

Țe si-ț pitrec, curbaneea mea,
Diparte-aclo tu xeane?
Io vrea-ț pitrec un mer aroş,
Ma putridzaşte-n cale;
Trandafilă io vrea-ț pitrec,
Şi-u mărineadză soarle.
Io vrea-ț pitrec 'nă lacrimă
Tu-nă şimie albă,
Ma lacrima ñi-u jar di foc
Şi arde ea şimia;
Ț-pitrec atumțea dorlu-a meu
Diparte si-ñi ti-agiungă
Şi si-ñi te-aducă iar năpoi.

Ce să-ți trimit, odorul meu,
De departe din străinătate?
Ți-aş fi trimis un roşu măr,
Dar putrezeşte-n drum;
Un trandafir ți-aş fi trimis –
Îl ofileşte soarele.
Ți-aş fi trimis o lacrimă
Într-o batistă albă,
Dar lacrima mi-e jar de foc
Şi arde-va batista;
Trimit atunci eu dorul meu
Departe să te-ajungă
Şi să te-aducă înapoi.

Cânticu a xinitlui

Moi lai munte ş-moi lai dzeană,
Pleacă-te nigna năhiamă!
Pleacă-te şi-ñi ti fă pade,
Tra si-ñi ved casa-ali dade.
Fă-ñi-te pade, fă-ñi te loc,
Tra si-ñi ved vatra cu foc!
Fă-mi, Doamne, azburător,
Ca si-azbor pân' di nior,
S-cad la muma tu ubor,
Tra si-ñi plăngu pustul dor!
Tu ubor cu căldărmadz,
Tra si-ñi plând a mei caimadz!
....
Ncl'inăciuñi al tata Mare,
Si-ñi pitreacă 'nă mulare;
Ncl'inăciuñi al tata ñic,
Si-ñi pitreacă-un cal psăric.

Cântecul celui din străinătate

Măi munte, muncel mezin,
Ian apleacă-te puțin!
Fă-te şes cu floricele,
Să văd casa mamei mele.
Fă-te neted şes pe loc,
Ca să-mi văd vatra cu foc!
Fă-mă, Doamne, zburător,
Ca să zbor până la nor,
Drept la mama în obor,
Ca să-mi plâng sărmanul dor!
În oborul pietruit,
Să-mi plâng dorul răscolit!
....
Plecăciuni lui tata Mama,
Să-mi trimită catâr tare;
Tata Mic, fără cusur,
Să-mi trimită un cal sur.

Cântic di Zagori

Munte, lai munte,
Țe-ai arale multe,
Multe şi urâte:
Frundzâle ma-ț cad,
Pul'i nu-ñi ța bat,
Gioñil'i tuț îț fug
Şi-n xeane si duc;

Cântec din Zagori

Munte, măi munte,
Ce ai rele multe,
Multe şi urâte:
Frunza-ți cade-nfrântă,
Păsări nu-ți mai cântă,
Tinerii fug toți
În străinătăți;

S-duc lail'i maraț
Multu-nvirinaț.
Şi nâpoi mutrescu
Nveaste țe zghilescu
Că lă fugu gioñil'i:
- Oară bună, gioñi,
Gioñi ca nişti poñi,
Mintea-vă cu noi
Ş-Dumnidzău cu voi!

Pleacă-ngânduraţi,
Foarte întristaţi;
Înapoi privesc
Cum plâng şi jelesc
Nevestele lor:
- Drum bun, dragi bărbaţi,
Şi nu ne uitaţi:
Gîndul tot la noi –
Şi Domnul cu voi!

Cântic di Beala

Ți muşate-s featile,
Featile şi-nveastile,
Când yin sărbătorile,
Di şi-nvescu-aarmatile!
Gioñili trec, eale si frângu
Cu fluriile pi cheptu.
Ți virnate-s featile,
Featile şi-nveastile
Cănd agiungu xeanile,
Di lă fugu gioñil'i!
Gioñil'i fug şi nâse plângu
Ş-palmile ma şi li frângu.
Pondi suntu xeanile –
Bati, Doamne, bati-le!

Cântec din Beala

Ce frumoase-s fetele,
Fetele, nevestele,
Când vin sărbătorile,
De lucesc ca florile!
Tinerii trec şi privesc:
Salbele pe piept sclipesc.
Ce triste sunt fetele,
Fetele, nevestele,
Când străinătatea vine,
Şi de dragii lor se ţine!
Ei se duc şi ele plâng,
Mâinile şi le tot frâng.
Rea-i străinătatea toată –
Bat-o Dumnezeu s-o bată!

Cântiți de alumtă

Cântece de luptă

Fraţl'i Giuvara

Oi-lele şi oi-bobo,
Ascultaţ, moi, voi aco!
Doi giunaţ, doi fraţ Giuvară,
Dol'i năşi capu-şi mutară,
Rumăniulu-l trunduiră
Şi duvleatea-u ciurtuiră.
Giuvăraţ, peşli aroş,
Mea si bat sus la „Cucoş!"
Giuvăraţ, pală de-asime,
Mea ţe ştiu si s-bată ghine!
Cu tufechea di flurie
S-bat c-ună-ntreagă Turchie;
Cu păläştile-afumate –
Vor se-aducă criştinătate!
Giuvăraţ, ficiori Rumăñi,
Bagă moartea pri tu căñi.

Fraţii Giuvara

- Alelei! Voi fraţi creştini,
Ascultaţi-mă puţin:
Doi voinici, doi fraţi Giuvara,
Răsculară toată ţara,
Zguduind împărăţia
Şi uimind adânc Vlahia.
Giuvăraţi, ilice roşii,
Cum mai luptă la „Cocoşii!"
Giuvăraţi, pală-argintată,
Cum mai ştiu să mi se bată!
Şi cu durda aurie,
Se tot bat c-o-mpărăţie;
Cu palăştile-afumate,
Pentru cea creştinătate!
Giuvăraţi, flăcăi armâni,
Fac prăpăd printre păgâni!

Cânticlu al Giuvara

Ascultaţ, ficiori, diparte,
'Nvirinat cuclu cum ş-bate,
Lele gioni al Giuvara!
Ascultaţ, aclo prin pom
'Ş-cântă cuclu tiş ca om,
Lele gioni al Giuvara! (refren)
- Cuc, lai cuc ţe cânţ cu jale
Tora ñiadzănopţ cu steale,
Tu-apitită-ñi ti sculai,
Harasma u diştiptai,-
Ţe muşat, cuc ţâ cântai!
Ţe-ai di cânţâ acăţat?
- Cum si-ñi cântu cu harauă?
Nu avdzâţ voi ună nouă?
Dilihuşlu si sculă
Şi-Arbineşl'i şi-adună;
Dilihuşlu şi stătu
Şi-Arbineşlor ma lâ gri:
- Arbineşi, voi cara s-vreţ
Livindeaţă se-aspuneţ,
Paradz ca s-vreţ se-adunaţ,-

Cântecul lui Giuvara

Ascultaţi, feciori, departe,
Cântă cucul trist de moarte,
Măi voinice-al lui Giuvara!(refren)
Ascultaţi, colo pe pom,
Cântă cucul ca un om,
Măi voinice-al lui Giuvara!
- Cucule, ce cânţi cu jele,
Sub a miazănopţii stele,
În zori când mi te sculai,
Aurora o trezeai,
Ce frumos, măre, cântai!
De ce cânţi acum mâhnit?
- Cum să cânt cu bucurie,
Când am veste rea, bădie?
Delibaşa s-a sculat,
Pe-arnăuţi i-a adunat;
Delibaşa s-a oprit
Şi aşa lor le-a grăit:
- Arnăuţi, dacă doriţi
Fapte mari să săvârşiţi,
Bani de vreţi să adunaţi,

Di her inimă băgaț,
Cu țăruhili vâ-ncălțaț
Ş-carupilili vâ loaț.
Arbineşi, v-armătusiț,
'Nsus tu munță închisiț,
'Nsus tu munță s-n-arucăm,
Pri Giuvara si-l câlcăm,
Că-şi are mulță paradz,
Mşati-nveasti cu-asimcadz!

Inimă de fier turnați,
Cu opinci să vă-ncălțați,
Durdele să le luați.
Arnăuți, să vă-narmați,
Munții să-i cutreierați,
Iureş sus în munți să dăm,
Pe Giuvara să-l prădăm,
Căci ele are mare-avere
Şi soții cu giuvaere!

Tut ma stau ş-mi minduiescu...

Tut ma stau ş-mi minduiescu,
Dumnidzale!
Rău di lăcrimi sălighescu,
Dumnidzale!
Cănd mutresc a noastră stare,
Agiumsim pi hală mare.
Tuț di-aoa şi-di-aco ma s-mină.
Oh, duşmañil'i cum n-avină!

Moi tine, hil'iu di rumănă,
Ma nu-ț l'iai arma tu mănă,
Ca s-apări a noastă limbă
Ți duşmañil'i vor s-u-asingă?
Limba-a noastă-ahăt muşată,
Faptă di dadă ş-di tată.
Voi rumăñi ma gioñi ca toț,
Ruşenea-aistă cum s-u porț?

Ma ti scoli să-ț dai nă boațe!
Cătiu-u loaşi, lăi fărşiroate?
Ca s-lă dăm nă tapareauă,
Să-şi l'ia zverca tu duñeauă.
D-iu viñiră,-aco să s-ducă,
Altă veară s-nu-l'i apucă!

Stau mereu şi mă gândesc...

Stau mereu şi mă gândesc,
Doamne, Doamne!
Rău de lacrimi slobozesc,
Doamne, Doamne!
Când privesc a noastră stare,
Am ajuns la grea strâmtoare.
Toți se mişcă ne-ncetat,
Oh, duşmanii cum ne bat!

Măi tu, fiu, făt de rumână,
Nu-ți iei oare arma-n mână,
S-aperi graiul nost străbun
Ce duşmanii ni-l răpun?
Limba noastră minunată,
Dată de mamă şi tată.
Voi români, cu foc în vine,
Cum de nu vă e ruşine?

Scoală-te şi strigă, frate!
Încotro, măi fărşeroate?
Să-i lovim, har Domnului,
Să se ducă dracului.
Ducă-se unde s-ar duce,
Alte veri să nu-i apuce!

Cântic dit Muzăcheauă

Oi-lele şi oi-bobo,
Trâ iarna di Armiro!
Ţi lăsai becile-aco:
Becile şcaleşile,
Muşate ca-nveastile.
Nveastă, loară di hăbare,
Ghegañil'i işiră-n cali.

- O, lăi Chiţa, peşli roş,
Nă-anvărtiră di pi ghios!
- Corbe, nu u dă vereaua,
Că n-arde Muzăcheaua!

Cântec din Muzăchia

O, ce pacoste măi, o,
Iarna cea din Armiro!
C-am pierdut oile, măi,
Albele şi bucălăi,
Ca frumoasele din văi...
Tu nevastă, mare jale,
Lotrii ne-au ieşit în cale.

- O, tu Chiţa cu giubea,
Ne-au prins hoţii...ce belea!
- Taci, sărmane, taci mai bine,
Că ne facem de ruşine!

Cânticlu ali Pisuderi

Şcretă Pisuderi,
Care va-ñi ti ţănă?
Gioñl'i-a tăi va s-fugă,
Nveastile va s-plăngă
Ună căti ună,
Cu lăcriñi ca prună;
Doauă căti doauă,
Lăcriñl'i ca roauă.
Pisuderi, lai mărată,
Yini Gheganlu s-ti bată!
Daţ pri toacă ş-pri cămbană,
Ñic şi mari si-şi arsară,
S-fugă Gheganlu din hoară,
Tra si ştibă, o, lai frate,
Pisuderea că nu s-bate,
Tra si ştibă el'i, măraţ,
Nu him ml'eri, că him bărbaţ.
- Fudziţ, Ghegañi, fudziţ deri,
Nu si calcă Pisuderi!

Cântecul satului Pisuderi

Biată Pisuderi,
Cine te va apăra?
Tinerii tăi vor pleca,
Nevestele vor plânge
Una câte una,
Cu lacrimi ca pruna;
Două câte două,
Lacrimi mari ca rouă.
Pisuderi, vine-ndată
Albanezul să vă bată!
Bateţi toaca tot mai tare,
Săriţi toţi cu mic, cu mare,
Să goniţi aceste fiare,
Ca să ştie lumea-ntinsă
Pisuderi că-i nenvinsă
Şi tâlharii albaneji
Că suntem bărbaţi viteji.
- Arnăuţi cu strâmbă falcă,
Pisuderi nu se calcă!

Cântic di Vilarde (Berat)

Ia işeț tu Valea veardi
Să scriaț 'nă lai carti
A păşelui di Vilarde:
„Păşe, pălăştli di-asimi,
Hoara noastă u loaşi tini.
Viñi Curti cu Curtică
Ş-cilnicamea şi-u lo frică."

Ghini grea Pitu-al Asăn:
„Țăneț, gioñi, că-Ali-i păgân!"
Ghini grea hil'u-a li dadi:
„Nu dipunaț dit țitati,
Că v-aşteaptă lai moarti."

Cântec din Vilarde (Berat)

Ian ieşiți în valea verde
Ca să scrieți voi o carte
Către paşa din Vilarde:
„Paşă cu brâu argintat,
Satul nostru ne-ai luat.
Veni Curti cu Curtică –
Celnicilor le-a fost frică."

Pitu-Asăn grăia cu minte:
„Țineți piept, că-Ali vă minte."
Grăia bine, cu dreptate:
„Nu plecați, măi, din cetate,
Că v-aşteaptă moartea, frate!"

Cănticlu al Caciandoni

Avdzăț ți s-feați-nghios tu cămp
Aistă săptămană,
Voi, tiniri gioñi armătuladz
Ş-muşata mea rămănă.

S-alumtă gionli Caciandoni
Cu Turțăl'i dipriună:
„- Lăi Soliman, alasă-ti
Di polim, tradzi mănă,

Ca să a-aşteară pulbirea
Şi-alumta s-cumtineadză,
S-nă misurăm aşcherea-nă
S-videm căț ar cădzută."

Misură Turțăl'i di trei ori:
Lipsesc ca trei ñil'i,
Misură-apoia ş-Caciandon:
Lipsesc maşi trei giunari.

Cântecul lui Caciandon

Aflați ce s-a-ntâmplat la câmp
În astă săptămână,
Voi, Feți-Frumoşi, voi armatoli,
Şi tu, frumoasă-armână.

Lupta viteazul Caciandon
Cu-al turcilor puhoi:
„- Măi Soliman, domnesc cocon,
Opreşte-acest război,

Ca să se-aştearnă pulberea
Şi într-un scurt răgaz
Să numărăm câți morți avem
Şi câți au mai rămas."

Numără turcii de trei ori:
Trei mii nu mai trăiesc.
Lui Caciandon doi trei voinici,
Trei feți doar îi lipsesc.

Cănticu al Coli Ghiză

Aveam doi, trei meşi
Ți-aştiptam Vasili,
O bura! Ficiori,
Arăchiț martiñli.

Ndzeană Zămărdeş,
Malio-avea limeri.
Bea ş-cănta duşmanu,
Că-aştipta aşcheri!

Scului hăbarea
Cănd iara ma ghini;
Hai Malio s-fudzim,
Coli Ghizi yini.

Dzățeam că-i aşcheri,
Ma el'i sănt Rămăñi.
Iasti Coli Ghiză
Cu trei suti gioñi.

Pala lui di-asimi
Ş-cheptu cu şingiri.
O bura! Giuname,
Arăchiț martiñili!

Treambură duşamañil'i
Tăş ca frăndzăli,
Yini Coli Ghiză
Ş-caftă săndzili.

Săndzili di frati
Di Malio virsat,
Pit păduri aură
S-hibă răzbunat.

Tu dzănucl'iu-ndrept
Malio lu-agudiră.
Scoal' Malio s-fudzim,
Că n-aplucusiră.

Cântecul lui Coli Ghiză

De trei luni de zile
Aştept pe Vasile.
Alelei, feciori,
Fiți necruțători!

Sus la Zamardeş,
Sta Malio cu-o ceată.
Bea cu cei aleşi
Şi-aşteaptă armată.

Veste rea sosi,
Când era mai bine.
Fugi Malio de-aici,
Coli Ghiză vine.

Nu era armată,
Ci erau români.
Este Coli Ghiză
Să dea moartea-n câini.

Paloşul de-argint,
Strai de mărgărit.
Alelei, feciori,
Fiți necruțători!

Tremură pe vine
Malio – doar nu plânge,
Coli Ghiză vine
Şi îi cere sânge.

Sângele de frate,
De Malio vărsat,
Strigă, vrea dreptate,
Se vrea răzbunat.

În genunchi atunci
Malio fu lovit.
- Fugi Malio pe brânci,
Că ne-au copleşit!

Greaşti Vasili Jurcu
Cu boațea hăpsănă:
- O bura! Ficiori,
Su-l băgăm tu mănă.

Greaşti ş-Coli Ghiză
Cu boațea-acățată:
Va-l adar sărămi,
Săndzili nu s-l'iartă!

Aspărdzarea Muscopolei

Ună ñil'i di –arbineşi,
Tuț disculț, fără cămeşi,
Şi-alț ahăț armătuladz
Ți s-alumtă maşi ti pradz,
Linutopea-ncălicară
Ş-nicolița tut furară.

Muscupolea nu s-acață,
Că, tea s-intri, va giuneață.

Gioñil'i-a l'ei sănt gioñi xifteri,
Şi-ansuraț, ş-fără di mul'eri,
Până ş-feati nimărtati
La giunari aduc indati.

Yinu-ncoa, fitica meauă,
Cu fuşechili tu pudgheauă,
Că noaptea va-şi hibă greauă!

Şana

- Oh, lele, nămuzea-ñi cheare!
Țe li voi cupii şi-aveare?
Uhta fără-acumtinare
Hagi-Sterghiu, celnic mare.

Patru cal'i, binețl'i-a lui,
Ma s-par hil'i a vimtului;
Piste tuti-avea ş-nă feată
Ş-ca di luna ma muşată:
Albă, roşe ca mirgeana,
Numai l'ei muşată, Şana.

Strigă Sile Jurcu,
Bubuind sub nori:
- Pe albano-turcu
Prindeți-l, feciori!

Strigă Ghiză-aşa
Cu-a lui voce spartă:
- Îl voi sfărâma,
Sângele nu iartă!

Prăpădirea Moscopolei

O mie de arnăuți,
Zdrențăroşi toți şi desculți,
Şi-atâți armatoli avani
Ce se luptă pentru bani,
Linotopea o călcară,
Nicolița o prădară.

Dar Moscopolea-i aparte,
Ca să intri-n ea, vrea moarte.

Tinerii ei toți avuți,
Sunt viteji neîntrecuți,
Chiar şi fetele mari, mici,
Cară gloanțe la voinici.

Vin' aici, fetița mea,
Cu plumbii în poala ta,
Că această noapte-i grea!

Şana

- Of, vai mie, ce durere!
La ce bun turme şi-avere?
Ofta fără încetare
Hagi-Stere, celnic mare.

Patru cai sirepi ai lui
Păreau fiii vântului.
Mai avea şi-o fată – una –
Mai frumoasă decât luna,
Zugrăvită ca icoana
Şi purta numele Şana.

Marţea ti mirinde oară
Yin picurarl'i di nafoară.
- Bună dzua, celnic mare,
Ţ-aduţem laie hăbare:
Turţil'i caftă feata ta –
Ial'ea, yin doi seimeni s-u l'ia.

Celnicu-adună giuname,
Feaţe polim ca-n zămane.
Turţăl'i intră tu palatu
S-fură feata ti-mpăratu.
Şana veade că nu-ascapă,
'Nhipse pala şcădzu moartă.

Într-o zi din săptămână
Vin ciobanii de la stână.
- Bună ziua, celnic mare,
Să ne fie cu iertare!-
Turcii cer azi fata ta,
Iată, vin seimeni s-o ia!

Celnicul a strâns mulţime
Şi se luptă ca-n vechime.
Turcii intră în palat
Să ia fata la-mpărat.
Şana cu-al ei suflet drept
Şi-a-nfipt paloşul în piept.

Pri murmintu

Noapti eara şi-avea lună...
Ñi-avdzăi 'nă boaţi di armână
Iu ş-plândzea a l'ei curună.
Ş-plândzea corba pri-un murmntu
Şi-un ficiuric şi-avea năinte.
Perlu din cap şi-arupea
Şi-a ficiorlui îl'i dzâţea:

- Hil'iu, cara s-bănedz s-acreşti
Vrutlu-ţ tată s-nu-agârşeşti,
Trâ un dzaţi si-l plăteşti!
Greţi făr' di uminitati,
Ţe nu daţ la-Armâñi driptati!

Ş-ficiuriclu l'i-u turna!

- Lea dadă, cara s-bănedz s-acresc
Vrutlu-ñi tată nu-agârşesc,
Trâ un, dzaţi va-l plătesc,
Greţli făr' di uminitati,
Ţe vătămat pi-a meu tati!

Pe mormânt

Era noapte, era lună...
Auzii voce de-armână
Ce-şi plângea a ei cunună.
Plângea biata pe-un mormânt
Cu copilul ca un sfânt.
Părul din cap şi-l smulgea
Şi feciorului spunea:

- Fiule, când ai să creşti,
De tată să-ţi aminteşti
Şi cu zece să-l plăteşti!
Greci turbaţi ca nişte câini,
Ce îi prigoniţi pe-armâni!

Şi copilul răspundea:

- Mamă, cât timp voi trăi,
De tata-mi voi aminti
Şi cu zece-l voi plăti,
Greci turbaţi, cu suflet rău,
Ce-aţi ucis pe tatăl meu!

Tu munţâl'i Perişirl'i

Aide voi pul'i azburători,
Ţe-azbuiraţ tu vimtu,
Ma nu vidzut pri Arhigo,
Pri Căpitanlu Agra?

În munţii Perişori

Voi păsări zburătoare,
Pe unde mulţi nu trec,
Nu l-aţi văzut pe Agra,
Pe căpitanul grec?

- Aseară noaptea lu vidzum
Tu munțâl'i Perişorl'i,
Gheorghe Hasapi ş-lu acâță
Ş-Mihali Handuri lu întriba:

- Ia spune, spune, vre arhighe,
Vre Căpitane Agra,
Ma câti casi arsit voi
Şi câț Armâñi tâl'iatu?
Câ viñi oara oarăl'ei
Pri tuti s-li plăteşti!

- Ba, l-am văzut aseară
În Perişori cu furii,
L-a prins Gheorghe Casapu
Şi-l întreba Handuri:

- Ian spune-ne, măi Arhigo,
Măi Căpitane Agra,
La câte case foc ați dat
Şi-armâni câți ați tăiat?
Că ți-a venit şi ție ceasul
Să le plăteşti pe toate!

Nu plândzeț, mume

Nu plândzeț, mume,
Şi nu jiliț
Că fug ficiorl'i
Şi ies cumiț.

Țindzeț apăl'li,
Loaț manliherli,
Tra si-avdă grețl'i
S-lă s-mută perl'i!

Elada-ntreagă
S-achicăsească
Cari easti-armânlu
Ş-fara-armânească.

Tr-a noastră limbă
Ş-tr-a noastră Fară
Asândză-armânlu
Prindi tra s-moară!

Nu plângeți, mame

Nu plângeți, mame,
Şi nu jeliți
Că fug feciorii
În munți, răzvrătiți.

Luați paloş, durdă
În mâna vitează
S-audă grecii
Cuprinşi de groază.

Elada-ntreagă
Să recunoască
Cine-i armânul
Şi ginta-armânească.

Pentru-a lui limbă,
Pentru-a lui Fară,
Azi aromânul
Gata-i să moară!

Cânticlu al Cola Nicea

Ună nouă şi-ună bună
Țe nâ yini di Sărună:
Dit dugheana-al Iorgandă
Un şain şi-azbuiră
Ş-tu munță Sel'ea să-arcă
Ş-la armâñi lâ dimândă
Că tuț greţl'i vor tâl'iaari,
Iar armânl'i vor mişteari!
Ia-lea, Nicea cum îşi viñi
Trâş tu Neaguşte tu-ayiñi.
Si stricoară-anarga-anarga –
Greţl'i treambură ca vearga.
Cum viñi la Cheatra-al Becu
U-ansări ca vâr birbecu.
Cum viñi la pruñi tu padi,
l'i-arucuti ca porți-mpadi.
Cola-al Nicea-analtă-l'i guşa –
Tâl'e preftul di Maruşa,
Cola-al Nicea-mplin din ñeati,
El îşi s-facă driptati!

Cântecul lui Cola Nicea

Veste nouă, veste bună
Ce ne vine din Sărună:
Din dugheana lui Iorganda
Iată că un şoim zbura
Şi în Selea se-aşeza,
La armâni poruncă da:
- Grecii trebuie stârpiți,
Iar armânii toți cinstiți!
Iată-l, Nicea-n nopți târzii
Vine-n Neaguşte prin vii,
Stă la pândă şi cutează –
Grecii tremură de groază.
Ajuns la Piatra lui Becu,
A sărit sus ca berbecu',
Cum veni la pruni vârtos,
I-a trântit ca porci pe jos.
Cola Nicea, nalt cât uşa,
Taie popa din Maruşa,
Cola Nicea zvelt bărbat e,
Luptă azi pentru dreptate!

Cânticlu al Gheorghe Mucitani Hasapi

Aseară noaptea iu trițeam
Prit Cruşuva stră hoară,
Ñi-avdzâi 'nă mumă iu ş-plândzea
Ş-dzâțea mală di zboară:

- Vâr Voivoda nu u-adră
Tr-aestă libirtati,
Maşi tini, Gheorghi, -işişi comit
Tr-aestă hurieti.

- Lea dado, cându mi-amintaşi,
Greu mi blăstimaşi:
- Fechea dit mână s-nu u-alaşi
Ş-tâmbarea di pri-anumir.

Cântecul lui Gheorghe Mucitani Casapu

Aseară noaptea când treceam
Prin Cruşova la vale,
Am auzit o biată mamă
Plângând cu mare jale:

- Nu s-a sculat un voievod
S-aducă libertate,
Doar tu, Gheorghe, te-ai răsculat
Pentru creştinătate.

- Când m-ai născut, o, mama mea,
Blestem ai scos din gură:
„Să porți în mână arma grea,
pe umeri zeghea sură."

- Cavai di mini, lailu,
Şi di ghiderea mea,
Vâr grec nu va ascapă
Di manliherea mea!

Plândzeț-mi, fraț, Armâñi,
Pădure şi fântâñi,
Soari, lună, steali,
Plândzeț ñiatili-a meali.

Hai! Fechea dit mâñi s-nu u-alas
Ş-tambarea di pri-anumir,
Ahtea pri greți s-u scot, lea dado,
Şi s-mor sătul, s-nu-l'i numir!

Voi pul'i şi-alândurneli,
Cu boați s-nu cântaț,
Că dormu voivodadzl'i,
Şi va nâ-l'i diştiptaț.

- Oh, vai de mine, bietul,
Şi de necazuri grele,
Picior de grec nu scapă
De focul durdei mele!

Jeliți-mă, frați aromâni,
Pădure şi fântâni,
Soare, lună, stele,
Jeliți visele mele!

Hei, durda să n-o las din mâini
Şi zeghea de pe umăr,
Să mor sătul, durută mamă,
Stârpind greci fără număr!

Voi păsări, rândunele,
Tăceți, nu mai cântați,
Căci dorm toți voievozii
Şi o să-i deşteptați.

Aclo, Bladova strâ hoară

Aclo Bladova strâ hoară,
Ñic şi mari si-aduna,
Că doi oamiñi acățară
Şi di nuc l'i-aspindzurară.

Ia-lea, yini ş-căimăcanlu
Polițai şi geandărmadz.
Di pri nuc îl dipunară
Şi-ună carti-n sin l'i-aflară.

Căimăcanlu u citeaşti
Ş-doauă zboari-aşi el greaşti:
- Aşcolsun ațelor oamiñi
Țe-acățară pri-Arhigo!

Verghea tută s-ciuduseaşti,
Neaguştea s-cutrimbura,
Că-acățară pri-Arhigolu,
Nai ma marli căpitan grec.

La Bladova lângă sat

La Bladova lângă sat,
Mult popor s-a adunat,
Că doi inşi au înhățat
Şi de nuc i-au spânzurat.

Iată-l şi pe Caimacam
Cu jandarmi la bairam.
De pe nuc i-au dezlegat
Şi-o scrisoare au aflat.

Căimăcamul o citeşte
Şi apoi aşa grăieşte:
- Bravo-acelor oameni, o,
Care-au prins pe Arghiro!

Veria toată-i uimită,
Neaguştea e îngrozită,
Că-au prins ditamai berbec,
Marele căpitan grec.

Cântece de obiceiuri, de datini, etc.

Cântece de obiceiuri, de datini, etc.

La lilice di pi mer...

La lilice di pi mer,
Mine măne va să-ñi cher;
La lilice di pi rug,
Mine mâne va să-ñi fug.
Va să-ñi fug, va lăcărmedz,
Că nu ştiu cum va bănedz;
Va să-ñi fug, va mi jilesc,
Nu ştiu-aco ţi va-ndisesc...

Nu-ñi ma plăndze, feata mea,
Nu ti frăndze, nu jilea,
Dada ştie iu-ñi ti da:
Iñi ti da pi-un gione-alept,
Om di soie, bun, îndrept,
Şpirt la minte, om diştept.

Du-ñi-te sor, la casa ta,
Casa ta e ş-casa mea,
Mintea tut aco va-ñi sta.

Floare, floare de pe măr...

Floare, floare de pe măr,
Mâine de aici eu pier;
Floare, floare de pe rug,
Mâine de aici mă duc.
Voi pleca, voi lăcrima,
Nu ştiu cetrai voi avea;
Voi pleca şi voi jeli,
Că nu ştiu ce-oi nimeri....

- Nu mai plânge, fata mea,
Nu jeli şi nu ofta,
Mama ştie cin' te ia:
Te dau unui mândru piept,
Om de neam ales, bun, drept,
Spirt la minte, om deştept.

Du-te dar la casa ta,
Casa ta e şi a mea,
Mintea îmi va sta la ea.

Feată ñică ş-mintimenă

Tu namisa di tersii,
Tu şcreta di-arbinuşii,
Tre lai turţ sta pi sireaua.
- Doamne, fă-ñi-ti mucaeti
Ş-trei dzăli s-ñi-alaşi mulveti,
Treili surări ca să-ñi ved,
S-lă spun doru ţi-am tu chept.

- Dzua bună, soră mari.
- Bună, frate, s-ţ-am l'irtare,
Ţi l'i-ai turţăl'i după tini?
Cănda nu-añiurdzeaşti ghini...
- Aişti vor s-mi turchipsească,
Ma nu, capu-ñi s-disclichească!
- Turchipsea-ti, nu-i arşini,
Capu-ascapă cama ghini!

Fata mică şi-nţeleaptă

Într-o piaţă îmbulzită,
În Albania cumplită,
Trei turci stau şi fac de pază.
- Doamne, fii bun şi mă lasă
Să mă duc trei zile-acasă,
Cele trei surori – fii bun! –
Să le văd şi să le spun.

- Bună ziua, soră mare.
- Bună, frate, cer iertare,
Ce-i cu turcii după tine?
Parcă nu miroase-a bine...
- Ăştia vor să mă turcesc,
De nu, capu-mi dezlipesc.
- Turceşte-te, nu-i ruşine,
Scapă-ţi capul, e mai bine.

- Bună-ț oara, sor di mesi.
- Frate, ți-ai tu mănă, fesi?
- Ma s-nu voi s-mi turchipsească,
Capu va ñi-ul chiplisească.
- Turchipsea-ti, nu ti-alumtă,
Bana ta i mult ma scumpă.

- Bună dzua, soră ñică.
- Frate, cățe eşti cu pică?
- Turc ca el'i vor s-mi păteadză,
Ma nu, capu va-ñi şcurteadză.
- Cama ghini cap jilit,
Dicăt frate turchipsit!

Dauli surări ş-eara glari,
Ñica multă minti ş-ari.

- Bună, soră de mijloc.
- Frate, cum de-ai fes de foc?
- De nu vreau să mă turcesc,
Capul ei mi-l ciopârțesc.
- Fă-te turc şi nu lupta,
Mult mai scumpă-i viața ta.

- Bună ziua, soră mică.
- Frate ce ai de ți-e frică?
- Turcii vor să mă băteze,
De nu, capul să-mi reteze.
- mult mai bine cap jelit,
Decât fratele-mi turcit!

Cele două sunt ca tina,
E-nțeleaptă doar mezina.

La fântâna sum alun

La fântâna sum alun,
Țăni-ñi calu să-ñi dipun,
S-pitrec 'ndauă-ncl'inăciuñi
Fapti bair pi căruñi.

'Nclinăciuñi multi-ali dadi,
Că diparti mult mi deadi,
Naparti di munțăl'i Seț,
Nu-ari cali cum să-l'i treț.

Dada mea, dadă cu dor,
Nu-avea-n hoară un ficior,
'Nveastă să-ñi mi dai pi vreari,
Inima s-ñi-u fac yişteari?

La fântână sub alun

Sub alunul cu izvor
De pe cal vreau să cobor,
Să trimit noi plecăciuni
Mamei, baier şi cununi.

Plecăciuni scrise în carte,
Că m-a dat aşa departe,
Dincolo de munții Seci,
Nu e cale ca să-i treci.

Mamă tu, mamă cu dor,
Nu era-n sat un fecior,
Să-l iubesc, să mă iubească,
Inima să-mi înflorească?

Cântece de obiceiuri,
de datini, etc.

Cânticlu a-nveastil'ei la grămosteañl'i di Coceani

Floare ş-gălbinare,
Țe stai mârâghisită
Şi ahât pârpuñisită,
Ca marandul dit munte,
Ca vasileaclu dit câmpu?
Can nu ti jilea, sârmaie,
Can nu ti minduia,
Că nă viñişi nicuchiră,
Albă ş-ca alghină,
Mşată ca nă dzână.
Meaşte, scumpă, meaşte,
Meaşte ş-mâñili başe,
S-ţâ dăm urăciunea:
S-bânedz, si prucupseşti,
Ş-ca alghina s-rueşti!

Cântecul miresei la grămostenii din Coceani

Gălbioară floare,
De ce stai tu oare
Aşa ofilită
Şi-atât de mâhnită,-
Amarant pe dâmb,
Busuioc de câmt?
Nu jeli, mireaso,
Nu ofta, frumoaso,
Că ne-a fost să vină
Harnică albină,
Dalbă ca o zână.
Dă-ne vin apoi
Şi sărută mână,
Să-ți urăm şi noi:
Să trăieşti, să înfloreşti,
Ca albina să roieşti!

Balade

Balade

Mortul blăstimat

’Ş-eara ’nă mumă cu ficiori,
Cu noauă gioñi livendzâ.
Tu noauă gioñi ’nă feată maşi,
’Nă Vasilichiauă-avdzâtă.
Şi viñiră di largu-nclo
Alepţâ gioñi si-u caftă,
Ma muma l’ei cu noauli fraţ
Tră dare nu vrea si-avdă.
’Nă dzuă viñi- s-nu-şi yinea!-
un gione, un lai soare,
Si-u caftă Vasilichiaua ţea
Di muşuteaţă-avdzâtă.
Şi muma l’ei cu fraţl’i-l’i tuţ
Tră dare nu vrea si-avdă;
Maşi fratile aţel ma ñiclu,
Maşi ñiclu Custandini,
S-ligă si-u da şi-u deadiră
Tu xeane-aţilui gione:
-„Că io mi leg, lea muma mea,
S-ţ-u-aduc duruta soră
Di câte ori dor va ti l’ia,
Di câte ori vai cafţâ.”

Tu xeane-nclo u deadiră,
Trei meşi, trei añi diparte,
Iu, stânda si ti minduieşti,
Şi mintea ţâ si scoală.
Şi nu tricu multu putâ,
S-băgă lângoare greauă,
Di nu-şi armase cior di fraţ,
Di soie vâr nu-armase.
Şi-armase muma singură,
Ca erma-ñclisă-n casă,
Si dzacă şi si suschiră,
Si dzâţi: ţe ñilă greauă.
Şi blastimă şi-anathimă,
Si-u plândzi, laia, di ñilă,
Că s-nu eara ţel Custandini,

Mortul blestemat

O mamă nouă feţi cu har
Avea demult, odată.
Şi printre ei o fată doar,
Vestită-n lumea toată.
Şi tot veneau voinici din cei
Mai mândri s-o peţească,
Dar maică-sa şi fraţii ei
Nici gând să se-nvoiască.
Dar într-o zi cine-o peţea?
Un tânăr, o mândreţe,
S-o ia pe Vasilica cea
Vestită-n frumuseţe.
Iar mama şi toţi fraţii ei
De dat nici că s-audă;
Se-mpotriveau fără temei,
Mureau, crăpau de ciudă.
Numai un frate, unul doar,
Mezinul Constantin,
A stăruit cu-atâta har,
C-au dat-o la străin:
-„Căci eu mă leg, o, mama mea,
Pe soră-a ţi-o aduce
De câte ori dorul de ea
Va fi să te apuce!” ***

Străinătăţii au supt-o-n gol,
Trei ani de mers nainte,
Că stând şi cugetând domol,
Rămâi năuc de minte.
Trecu un timp nelămurit
Şi-o molimă zăludă
Pe fraţii toţi i-a prăpădit
Ca şi pe orice rudă.
Bătrâna numai a scăpat,
Pustie-nchisă-n casă,
Vărsând oftat după oftat,
Că jalea-i te apasă.
Se blestemă de-atâta chin,
Să-i plângi de milă, biata;
De n-ar fi fost el, Constantin,

Balade

Vrea s-u-aibă feata-acasă.
Di multile blăsteame-a l'ei,
De-a mumâl'ei blăsteme,
Loc nu dădea di Custandini,
Lu-arca loclu nafoară.

Şi si sculă neastimtulu,
Mortul şi-ngrupatlu,
Di-ncălică, de-azbuiră
La sor-sa Vasilichiaua.
-„ Soră, soră, bună-ț oară,
'Ndreadzi-te s-fudzim astară,
Că n-adastă muma noastră."
-„ Frate, frate, spune-ñi tine
Di-i tră slab, i di-i tră ghine;
Di-i tră slab,
Lăile s-ñi bag,
Di-i tră bun,
Albe s-ñi pun."
-„ Aide, soră-aşi cum hii,
muma ti ştie şi-u ştii!"
Şi-nchisiră calea nâşi,
Cale lungă ş-dipărtoasă.
Cum s-dudea, cum şi imna,
Pul'i di zghic si frândzea:
„Țin, țin, țin şi țin, țin, țin,
Iu si-avdzâ mortu cu yiu!"
Ş-Vasilichiaua când avdza
Cuvenda țea a puilor,
Trimbura, s-cutrimbura
Şi dzâțea al Custandini:
-„ Avdzâ, frate, țe bat pul'i!
Că morțâl'i imnă cu yiil'i!"
-„ Lasă, sor, pul'i, las' s-bată.
Altu lucru nu-au țe s-facă!"
El'i ma-nclo cumu-şi ñirdzea,
Alțâ pul'i că-l'i astâl'ia:
„Țin, țin, țin şi țin, țin, țin,
Iu si-avdzâ mortu cu yiu!"
-„ Avdzâ, frate, țe dzâc pul'i?
Că morțâl'i imnă cu yiil'i!"
-„Pul'i, sor, tra s-cântă-i dată,

Ar fi acasă fata.
De-atât blestem care curgea
Ca apa şi ca vântul,
Odihnă Constantin n-avea,
Îl izgonea mormântul.

Şi iată mortul s-a sculat
Din groapa lui amară
Şi-ncălecând a şi zburat
La draga-i surioară.
-„ Soră, soră, surioară,
Fii gata de drum deseară,
Că ne-adastă mama noastră."
-„ Frate, frate, frățioare,
Spune-mi: bine-i sau rău oare?
De e rău,
Negre să ieu,
De e bine,
Albe cline."
-„ Haide, soră-aşa cum eşti,
Mama vrea să te grăbeşti."
Şi-au pornit la drum îndată,
Cale lungă, depărtată.
Cum mergeau şi cum umblau,
Păsările-i descântau:
„Țiu, țiu, țiu şi țiu, țiu, țiu,
Să vedeți un mort şi-un viu!"
Vasilica auzind
Păsările tot grăind,
Tresărea într-un suspin
Şi-i spunea lui Constantin:
-„ Auzi, frate, ce-auzii?
Că merg morții cu cei vii?"
-„ Soră, lasă-le în pace,
Altceva nu au ce face!"
Însă cum se-ndepărtatu,
Alte păsări i-agrăiau:
„Țiu, țiu, țiu şi țiu, țiu, țiu,
Să vedeți un mort şi-un viu!"
-„ Auzi, frate, ce-auzii?
Că merg morții cu cei vii!"
-„ Soră, lasă-le în pace,

Nu ti minduia, las' s-bată!"
Calu fudze-azbuirânda,
Alţâ pul'i lă ies cântânda:
„Ţiu, ţiu, ţiu şi ţiu, ţiu, ţiu,
Iu s-vidzu mortu cu yiu!"
-„ Avdză, frate, ţe dzâc pul'i?
Că morţâl'i imnă cu yiil'i!"
-„ Pul'i, sor, nu pot tra s-tacă,
Că-altu lucru nu-au ţe s-facă!"
-„ Frate, ñi-añiurzesşti ţară
Ş-ni-easte frică s-ñerg în hoară!"
-„ Sor, dă nâinte, că yin ş-io,
Până calu s-l'ia 'nă gură,
Că-i dirnat,
Că e curmat,
Că mult are imnată."
Când sor-sa-acasa si duţea,
Intra năs tu murminte,
Rupas atumţea di-şi afla
De-a mumăl'ei blăsteame.
-„ Dişcl'ide, mumă, buna mea,
Dişcl'ide, mumă, uşa,
Că-ţ yine, mumă, hil'i-ta,
Ţe nu-u vidzuşi cu añil'i!"
Făţea muma ţe nu făţea
Pân' uşa s-l'i-u dişcl'idă:
-„ Lea, tine-ñi hii, lea feata mea,
I ocl'il'i-ñi mi-arâdu?"
-„ Io hiu, lea mumă, cum mi vedz,
Io hiu, durută mumă!"
Ş-bâgă s-l'i-aspună calea l'ei,
Cum viñi ş-cari u-aduse.
Atumţea la bisearică
Ñirdzea tra si si-ncl'ină
Tr-al Custandini suflitu,
Tr-al Custandini l'irtare.

Altceva nu au ce face!"
Calul alerga zburând,
Alte păsări ies cântând:
„Ţin, ţin, ţin şi ţin, ţin, ţin,
Să vedeţi un mort şi-un viu!"
-„ Auzi, frate, ce-auzii?
Că merg morţii cu cei vii!"
-„ Soră, de ce vrei să tacă?
Altceva nu ştiu să facă!"
-„ Frate, ai un iz ciudat
Şi mă tem să vin în sat!"
-„ Soră, mână, că sosesc,
Calul doar să-l odihnesc,
Că-i dărâmat,
Că-i deşelat,
De-atâta mers neîncetat."
Când sora-acasă ajungea,
El da frâu liber coamei,
Ohihna-n groapă şi-o găsea,
Pierea blestemul mamei.
-„ Deschide, mamă, uşa-ndat',
Cu drag, nu cu blesteme,
Să-ţi vezi tu fiica ce-a plecat
De-atât amar de vreme!"
Făcea dar mama ce făcea
Şi parcă cu sfială:
-„ O, eşti tu oare fata mea,
Sau ochii mă înşală?"
-„ Măicuţă-s eu, nu te-ndoi
De loc de toate-acestea!..."
Şi începu a-i desluşi
De-a fir-a păr povestea.
De-atunci mama ne-ncetat
Se tot ruga la Domnul
Să-i ierte fiul blestemat
Şi să-i aline somnul

Balade

Puntea din Arta

’Ş-eara trei masturi lăvdaţ,
Şi-amiştreil’i ’şi-eara fraţ,
Pri mâsturil’e mult învițaț,
Şi-amiştreil’i însuraţ.
Di buñi masturi ţe eara,
La tuţ numai lă se-avdza;
Câte lucri greale-eara,
El’i putea di li adra.
Un om viñe ş-l’i-acl’imă,
Că-amirălu lă strigă.
Şi-nchisiră dipriună,
Noaptea tută-imna pri lună,
L-amirălu si-ncl’inară,
Cu dor mare lu-ntribară:
-„ Ţe urseşti di la noi?
Noi him oamiñi scalyi a tăi.”
- Eu am avdzâtă tră voi
Că hiţ masturi mult arăi;
Di la mine ţe căftaţ
Puntea-n Arta cca si-u-adraţ,
Si ştiţ că yii nu-ascăpaţ!”
-„ Doamne, ti pălăcărsim,
Trei dzâle s-nă minduim.”
După ţe si minduiră,
L-amirălu-apăndisiră:
-„ Puntea estă si-u-adărăm,
Şapte añi chiro căftăm;
Îţi s-hibă şi s-lipsească
Amirăl’ia s-hărgiuiască.
Noi, ca sclavi a tăi ţe him,
Doauă zboare va s-ţă grim:
S-nu n-alaşi tra s-nă jilim
Tru xeana estă iu him;
Vrem fumeile s-n-aduţem
Ningă noi tra s-li videm.”
-„ Tute-aeste ţe căftat,
Io vă li dau cu giurat;
Punte sănătoasă voi,
Că vă tal’iu treil’i ca oi.”
Si sculară şi-amiştreil’i,

Puntea din Arta

Fost-au fost trei meşteri fraţi,
Toţi vestiţi şi lăudaţi,
La mistrie iscusiţi
Şi toţi trei căsătoriţi.
Meşteri mari, neîntrecuţi,
Pretutindeni cunoscuţi,
Orice faptă, cât de grea,
Mintea lor o-ndeplinea.
Şi-a venit un om odat’
Ca să-i cheme la-mpărat.
Şi-au pornit ei împreună
Noaptea chiar, la drum, pe lună,
Craiului se închinară
Şi cu drag îl întrebară:
-„ Ce vrei oare de la noi ?
Căci noi suntem robii tăi.”
-„ Eu am auzit de voi
C-aţi fi oameni foarte răi;
Ce mai staţi şi întrebaţi?
Punte-n Arta să-mi duraţi!
Dar de nu mi-o veţi dura,
Vii, să ştiţi, nu veţi scăpa!”
-„ Doamne, iartă-ne, dorim
Trei zile să chibzuim!”
După ce s-au sfătuit,
Craiului ci i-au grăit.
-„ Ca să-ţi facem după voie,
Şapte ani avem nevoie;
Tot ce-ar fi să ne lipsească,
Craiul să ne dăruiască
Şi cum robii tăi ne ştim,
Două vorbe-ţi mai grăim:
Ca să nu fim roşi de chin
Pe acest meleag străin,
Dă-ne voie la toţi trei
Să ne-aducem pe femei.”
-„ Tot ce-aţi spus, într-un cuvânt,
Vi le dau cu jurământ.
Punte trainică eu vroi,
Că e vai şi-amar de voi!”
Şi s-au dus apoi toţi trei

Balade

S-dusiră s-l'ia-a lor fumel'i;
Fumeile lă-eara di Nănta,
Li loară s-li ducă-n Arta;
Fumeile lă-eara dit munte,
Li dusiră-n Arta la punte.
Și-arhiusiră di lucra,
Loclu-a puntil'ei-ndridzea,
Thimeal'ile li săpa,
Chețărle li-arădhăpsea.
Tută dzua țe lucra,
Apa noaptea lă-u nica;
Șase añi așì s-curma
Ș-puntea nu lă se-adăra.
Ma șidea și s-minduia
Și cu lăcriñi lăi plândzea,
Că chirolu se-apruchea
Ș-puntea nu lă se-adăra.

Ună dzuă, di dimneață,
Ma marle cându ș-la fața,
Iu s-primna pri tu ubor,
Vidzu pul'iu azburător.
Puilu-aclo iu și-azbura,
Pri-alumache s-discurma,
Nâs ma marle ma ș-mutrea
Ș-cu dor mare piridea,
A ma marlui ma-l'i dzâțea:
-„ Ma mare, s-nu ti jilești;
Ma s-vrei lucru s-bitisești,
A ñiclui frate-nveastă s-loaț,
Tru thimeal'e si-u băgaț,
'N yie, -n yie si-u-anvăliț,
Jale ș-ñilă s-nu mutriț."
Ma marle cându și-avdza
Puilu-aestu țe-l'i dzâțea,
Dit hicate suschira,
Inima-l'i si dińica
Di mult țe-avea mare dor
Pre-ațea cama ñica nor.
Nâsă și-avea un ñic nat,
Pri cicioare si-mprustat;
Di mă-sa nu s-dispărța,

Să-și aducă pe femei,
De la Nânta, c-a vrut soarta
Să le ducă-aici în Arta;
Le-au adus ei de la munte
Jos la Arta pentru punte.
Și-ncepură să lucreze,
Locul punții să-l așeze,
Temeliile săpau,
Pietrele le rânduiau.
Tot ce ziua se lucra,
Noaptea apa îneca;
Șase ani s-au scurs așa,
Puntea nu se-nfiripa.
Și ședeau și se gândeau,
Și cu lacrimi mari plângeau
Fără o punte pe aproape.

Într-o bună dimineață
Când mi se spăla pe față
Cel mai mare în obor,
Zări pasăre în zbor
Și de unde îmi zbura,
Pe o creangă se oprea,
Pe cel mare îl privea,
Cu dor mare ciripea
Și lui iată ce-i zicea:
-„ Tu de-acum să nu jelești,
Dacă vrei să isprăvești,
Pe-a mezinului soție
S-o așezi la temelie.
Iute, iute s-o zidiți,
Milă să nu dovediți."
Fratele când auzea
Pasărea ce îi zicea,
Din străfunduri suspina,
Inima i se rupea
De durere și de frică
Pentru nora cea mai mică
Și copilu-i bucălat,
Încă ne-mpiciorogat.
Maică-sa îl alăpta,

Custandini si-l acl'ima.
Ma marle ma s-minduia
Ş-multu arău îl'i yinea.
Ma napoi iar s-mindui:
Dumnidzău aşi crui:
Puntea estă si se-adară,
Lipsea nor ma ñica s-moară...
Acasă el dimândă,
Prândzu bun lă se-adără,
Nor ma ñica si si-ndreagă,
Prândzul cu ea si-l pitreacă.
Ma marle ţe dimândă,
Nor ma nica ş-lu-ascultă,
Custandinlu ş-lu sculă,
D-iu durñea ş-lu diştiptă,
Di ţâţă ş-lu sutură,
Ş-nâpoi pri somnu-l bâgă.
Se-adără, se-armătuusi,
La punte s-ducă-nchisi.
Cu mare harau' eara
Prândzul cându ş-lu-aduţea.
Ma la punte când agiumse,
A masturlor ea lă dzâse:
-„ Voi, lai masturi, voi maraţ,
Cu-ambăreaţă ţe lucraţ!
Iu e puntea ţe-adărat?
Şase añi voi ţe lucrat?"
-„ Doamnă, ş-noi nă ciudusim
Puntea de-anda u-ahiursim;
Dzuă ş-noapte tuţ lucrăm
Ş-nu putem tra si-u-mprustăm.
Ma marle nă dimândă,
Cu giurat nă sprigiură:
Asândz prândzul cari v-adučă,
S-nu lu alâsăm tra s-fugă,
Tu thimeal'e si-l băgăm,
Ş-puntea s-putem si-u-adărăm."
Ea, laia-şi, nu-şi aduchea
Masturli ţe li zbura;
Pri bărbat-su ma ş-mutrea
Şi-l videa că tut plândzea,
Cu dor mare lu-ntriba

Constantin îl boteza.
Fratele se tot gândea,
Jale mare-l cuprindea,
Dar şi-a zis în gând tăcut:
„Dumnezeu aşa a vrut:
Pentru puntea ata rară,
Nora trebuie să moară..."
Şi acasă-a poruncit
Un prânz bun a fi gătit
Şi apoi cu el să vină
Negreşit nora mezină...
Nora mică-a ascultat
De porunca ce i-a dat,
Pe copil şi l-a sculat
Şi din somn l-a deşteptat,
De ţâţă l-a săturat
Şi din nou mi l-a culcat.
Se găti, se pregăti
Şi la punte o porni.
Era tare bucuroasă
C-aducea prânzul de-acasă.
Dar la punte când sosi
Meşterilor le grăi:
-„Meşterilor, voi sărmani,
Ce lucraţi de-atâţia ani!
Unde-i puntea ce-aţi durat,
Şase ani ce aţi lucrat?"
-„Doamnă, ne mirăm şi noi,
De când asudăm şi-n ploi,
Am lucrat noapte şi zi,
Puntea n-o putem zidi.
Fratele cel mare-a dat
O poruncă şi-am jurat:
Cine prânzul o s-aducă,
De aici să nu se ducă,
Ci să stea la temelii,
Puntea s-o putem zidi."
Dar ea nu înţelegea
Ceea ce i se spunea;
La bărbatul ei privea
Şi-l vedea că tot plângea,
Cu dor mare-l întreba

Cât videa că lăcrima:
-„ Vrutlu-a meu gione bărbat,
Voi s-ñi-aspuñi-ndreptu ş-curat:
Tră ţe plândzi ş-lăcrimedz?
Spune-ndrept, aşi s-bănedz!"
-„ Vrută, suschinarea mea
Nu easte tră alt ţiva:
'Ñi-cădzu nelu, vruta mea,
Tru-aţea groapă; treţi di-l l'ia!"
Tru groapă nâsă ş-intră,
Cum bărbat-su dimândă.
Masturl'i si nimusiră
Ca yie şi făr-di ñilă,
Tu thimeali u-arucutiră
Şi cu chetri-u stizmusiră.
Ea laia, ma lă striga,
Cu ñilă-l'i pâlâcârsea,
Cărnurle ş-li dipira,
Perl'i din cap ş-li-arupea:
-„ Agalea-agalea, masturi voi,
Masturi cu tehnea-arauă;
Agalea, vă pălăcârsesc,
Se-aplec ñiclu-ñi ună oară!"
Masturl'i plângu nu-avdza,
Boaţea l'ei nu l'i-u-asculta.
Nâsă iar lă dzâţea
Ş-cât putea-l'i pâlâcârsea:
-„ Voi, masturi, ah! Voi maraţ!
Maşi un grai si-ñi ascultaţ:
Va s-vă dzâc ninga 'nă oară,
Ţâţa s-ñi-u-alăsaţ nafoară,
Natlu di foame s-nu-ñi moară;
Ia pitreaţiţ si-ñi lu-aducă,
Tra si-l bag pri ţâţâ-sugă,
Că e ñic şi nicriscut,
Ni-mprustat, multu minut!"
Masturl'i air nu u-avdza,
Lucrulu nâşi că-şi mutrea.
Marata atumţea scoase
Blâstem ş-foc din gura l'ei:
-„ Cum zghileaşti ñiclu-a meu,
Si zghilesc-aest arâu;

Cum vedea că lăcrima:
-„Dragul meu tânăr bărbat,
Vreau să-mi spui drept şi curat:
De ce plângi necontenit?
Spune-mi drept, spune-mi cinstit!"
-„Tot năduful, draga mea,
Nu e pentru altceva:
Mi-a căzut inelu-n groapă,
Treci de-l ia, că piere-n apă!"
Ea după inel s-a dus
Chiar aşa cum i s-a spus.
Meşterii s-au repezit
Cu zor mare şi sporit,
Răsturnând-o-n temelie
Şi zidind-o-aici de vie.
Ea, sărmana, tot striga
Şi-i ruga şi-i tot ruga,
Carnea toată şi-o rupea,
Părul din cap şi-l smulgea:
-„Mai agale, meşteri, măi,
Meşteri mari, dar meşteri răi,
Mai agale eu vă zic,
Să-i dau ţâţă celui mic!"
Meşterii se-nverşunau,
Vocea nu i-o ascultau.
Dânsa iarăşi i-agrăia
Şi-i ruga şi-i tot ruga:
-„Meşterilor, ah şi vai!
Ascultaţi-mi doar un grai:
Pentru cea din urmă oară,
Ţâţa să-mi lăsaţi afară,
Copilaşul să nu-mi moară;
Aduceţi-mi-l în fugă,
Să-i dau ţâţa să mi-o sugă,
Fiindcă încă e micuţ,
Ne-mpiciorogat, slăbuţ!"
Meşterii iar n-auzeau,
Lucrul şi-l continuau.
Ea atunci, cu temei,
Blestemă cu gura ei:
-„Cum tot ţipă pruncul meu,
Să ţipe-acest râu mereu

Ş-cum treambur mine mărata,
S-treamburā ş-puntea din Arta;
S-nu treacă mes când arâulu
S-nu s-purindă di-om nicat;
Ş-cum îñi cură-añia sinlu,
Aşi s-vă curaț ş-voi masturi.
Câți peri, laia, -palmă ñi-am,
S-hibă tihea voastră tu-an.
Di trei surări țe earam,
Treile cu tine-arauă:
Că treile nă stihiusiră
Masturl'i-arăi ş-fără ñilă:
Una e tu-a Dunăl'ei,
Alantă tu-a Vardarlui,
Iar io tu puntea Artăl'ei!"

Şi cum tremur toată, biata,
Tremure puntea din Arta;
Să n-apuce luna-a trece
Şi un om să se înece;
Şi cum sânu-mi curge-n toi,
Aşa să vă scurgeți voi
Şi în pălmi cât păr vedeți,
Tot atât noroc s-aveți.
Trei surori am fost şi toate
De ursită blestemate:
Ne-au zidit pe toate trei
Meşteri nemiloşi şi răi:
Una-n Dunăre mereu,
Alta în Vardarul greu,
Iar în puntea Artei eu!"

Gramostea

Gramoste muşată hoară,
Erai tine ună oară,
Hoară mare şi avută,
Tu dumname cunuscută.
C-aveai munță-mplini di oi,
Di cali, căpri, mulări, boi,
C-aveai cilnicadz aleptă,
Pi binețí ți şidea-ndreptă,
Ca nă țeară tu şindane,
Tu grădină nă fidane...
Di năşi pănăvirle tute
Cathe an era bătute,
Cărvăni întredz, nu maş
Cu untu, ghiză şi caş,
Ma şi cu hărăvi di lână,
Ş-di căprină, s-dućea până
Mpole ş-di ningă amare,
Vinea năpoi cu sare.
Când poli fățea Turchia
Cu Afstria ş-cu Rusia,
Pân-la Dună, tu Vlăhie,
Climaț s-facă angărie,
Era maş năşi, Grămusteanli,

Gramostea

Gramoste, sat minunat,
Fost-ai tu, fost-ai odat',
Un sat mare şi avut
Şi în lume cunoscut.
C-aveai munții plini de oi,
De cai, capre, catâri, boi,
C-aveai celnici mari, isteți,
Călărind pe cai semeți,
Drepți ca lumânarea plină,
Ca-n grădină o tulpină...
De ei bâlciurile toate
Erau pururi vizitate.
Caravane-ntregi, nu doar
Cu brânzeturi pe samar,
Ci şi cu mari saci de lână,
Şi căprină, mergeau până
La Stambul, pe lângă mare,
Şi se-napoiau cu sare.
Când se războia cu-Apusul,
Turcul aprig, sau cu rusul,
Până-n Dunăre la vale,
Chemați pentru angarale,
Erau numai grămostenii,

Balade

Cu a lor cărvăni, daleanli!
Năşi s-adućă ti aschere,
Fără ca s-ţână tiftere,
Tendză şi gephanee,
Turlii, turlii di zairee:
Di la pâne pân' la sare,
Tut ţi easte ti mâncare...
Carne, caş, ghiză şi untu,
Că laili turţi suntu
Morţâ fără di pilafe,
Ş-dupặ prune ti huşafe.
Că Gramostea dădea lapte,
Ca s-hrăneşti tăburi şapte.
Că laptele ună oară,
Pi tu chiunghi vinea-n hoară,
Di tu a munţâlor vine,
Cum la şoput apa vine.
Ş-eara lucrat la căşeare
Pân' di Stă-Mărie Mare.
Tr-aţea tu ună zămane,
Un sultan deade firmane,
Ndoi celniţi nai ma avuţ,
Ţi era Mpole cunuscuţ,
La serai era dixiţ
Ş-di vizirli tinisiţ,
Dumănica cându s-primnă,
Cu păpuţă-aroşe s-imnă...
Ndreptu ţi nu-l avea tuţ,
Dicăt paşadzli-aţeli avuţ.
Că numai la-ndauă case
Pân' la strănepoţ armase;
Şi-s pirifani că u poartă
Cu firmane di la Poartă....

Ma ţi-i adz nu easte mâne,
Ş-di ţi fu ţiva nu-armâne...
Că adz, Gramoste mărată,
Eşci moartă şi-ngrupată...
Tu vatră pâni nu s-coaţe,
Di câmbăni nu s-avde boaţe,
Băseariţli li-aprimsiră,
Di furli li astimsiră...

Chervangiii zvelţi, muntenii!
Ei duceau pentru armată,
Fără carte şi socoată,
Corturi, arme şi ghiulele,
Fel de fel de lucruri grele,
De la pâine pân' la sare,
Tot ce este de mâncare:..
Carne, brânză, urdă, unt,
Căci sărmanii turci – ei sunt
Morţi după pilaf – se spune –
Şi după compot de prune.
Gramostea dădea şi lapte,
Să hrăneşti armate şapte,
Iar tot laptele la vale
Ajungea-n sat pe canale,
De la munte, de la stână,
Precum apa de fântână.
Şi-l lucrau la căşerie
Până la Sfânta Marie.
De aceea, într-un an,
Un sultan a dat firman,
Câţiva celnici mai avuţi
Şi în Pole cunoscuţi,
La serai fiind primiţi,
Şi chiar de viziri cinstiţi,
S-aibă-n zi de sărbătoare,
Papuci roşii în picioare....
Drept ce-l foloseau în cale
Doar bogatele paşale.
Faima-acestor mândre case,
Pân-la strănepoţi rămase
Şi sunt mândri că o poartă
Cu firmanul dat de Poartă...

Dar ce-i azi nu e şi mâine
Şi nimic nu mai rămâne....
Căci azi, Gramoste prădată,
Moartă eşti şi îngropată...
Pâine nu se coace-n vatră,
Clopotele tac, de piatră.
La biserici foc au dat
Şi tâlharii le-au prădat...

Balade

Ti avi, cându fățea-nglime,
Di alamă, di-asime,
Tut ți era cândili ș-iconi,
Ca să spună că sunt gioni,
Cu cioclu bucăț li fățea
Ș-cu năse treastile umplea.
Dit ugeache fum nu iase,
C-ai armasă ș-făr di case...
Că tute ță li surpară
Ș-tru-a lor loc călivi-adrară...
Tu-arăzboiu pânză nu s-țasc,
La fauri foclu s-astease,
Di chipuri, di călăuji boți,
Di nă etă s-avdz nu poți...
Gionli-anamissa di hoară,
Nu s-adună c-altă oară,
Coruri năşi ca s-anvărtească
Şi featili s-li mutrească...
Isozmate ş-numță-n hoară,
Nu s-adară ca altă oară,
Taife di cuscri s-alagă,
Ș-focuri di tufechi s-tragă...
Cându s-dețea cu harauă,
Ca s-u lia-nveasta țea nauă...
Laptile pi chiunghi-n hoară,
Nu cură ca altă oară...
Munțăli di cupii s-guliră,
Că tuț celnuțli fudzíră,
Anangăsiț ca s-alasă
A lor hoară și-a lor casă,
Că vine ună zămane,
Ti Turchie fu zădane;
Laili călacară cu stângul,
Vine zulume şi plângul...
Cânle nu-şi cunuşcea domnul,
Ş-pi Armâni nu-li agăța somnul,
Căliurli di furi s-umplură,
Tutiputa lă si fură;
Că ş-fac di cap tihilaili,
Ş-n-au la cai si s-plângă laili;
A sultanlui iradee,
Tora easte nafilee,

Sfinții poleiți în aur
Și-n argint de-un meşter faur,
Candele, icoane, toate,
Rând pe rând au fost sfărmate,
În bucăți nenumărate
Și în traiste-ndesate.
Nu ies fumuri neguroase,
C-ai rămaş şi fără case...
Toate praf ți le făcură
Şi colibe-n loc crescură...
Nu se țese pânza iar,
Focu-i stins la făurar,
Larmă, clopoțel buiac,
Nu se-aude de un veac...
Tinerii la joc în sat
Nu se strâng ca altădat',
Hore ei să învârtească
Şi la fete să privească...
Azi logodne, nunți în sat
Nu se fac ca altădat'
Nici cuscrime, ceată-ntreagă,
Foc de arme să mai tragă,
Când mergea cântând spre casă,
Să ia pe mireasa-aleasă...
Laptele pe tub în sat
Nu curge ca altădat'...
Munții toți s-au pustiit,
Căci toți celnicii-au fugit,
Amărâți, bieții, că-şi lasă
Satul lor iubit şi casă,
C-a venit o vreme grea
Pentru Turcia, prea rea;
Au călcat cu stângul bieții
Şi acum plâng turcaleții...
Şi-a uitat câinele domnul,
Şi pe-armâni nu-i prinde somnul,
Lotrii drumuri năpădiră,
Turmele le jefuiră,
C-a pornit pleava nătângă
Şi n-au cui să se mai plângă;
Iradeaua-mpărătească
N-are preț nici cât o iască,

Balade

Că di Mpole ş-pân' Murauă,
Nu-l da vârnu di curauă...
Di aţeli ţi vor s-bâneadză,
Ma ti năşi alţă s-lucreadză...

Ca ficiorli făr-di tată,
Casă şi nicuchirată,
Ţi u chirură căsmetea,
Ş-di căhâre s-duse ş-vetea,
Ţi fug după ună dohe,
Ţi-arăhate ună cohe...
Nă dzuă, cu jale mare,
Cu uhtări şi suschirare,
Că-şi alasă năşi mărminţăli,
A părinţălor, părinţăli,
Ancălar bărbat, muliare,
Cai pi cal, cai pi mulare,
Cu tutiputa şi-armase,
Ţi nu s-fură şi nu arse,
Cu cătindii pi tu saţi
Şi pi năşi ficiori şi naţi,
Di tu Gramoste dipusiră
Şi pit alte hori s-dusiră.
Iu-a lor strănipoţ băneadză,
Ş-iar fac numţă şi păteadză,
După-adetea di acasă,
Şi pute nu va s-u-alasă...

Gramostea-a mea zilipsită,
Ca nă feată ţi-i pripsită,
A tăi hili nu ti-agărşiră,
Tu gramate ti-angăpsiră,
Tu amalamă tuchite
Ş-tu-a lor suflit aduchite...
Va ti ţână, laili, minte,
Soarle pân' va s-lunineadză,
Ş-grămusteani pân' va s-băneadză!...

Din Stambul până-n Moreea,
E un haos – vorba-aceea...
Vor cu toţii să trăiască,
Însă alţii să muncească...

Ca băieţii fără tată,
Fără casă-ntemeiată,
Care şi-au pierdut norocul
Şi îi arde-n suflet focul,
Ei gonesc după un rest,
Şi râvnesc un adăpost...
Într-o zi, cu jale mare,
Cu oftări sfâşietoare,
Că îşi lasă morţii – sfinţii –
Şi părinţilor părinţii,
Toţi călări, cu chiu cu vai,
Care pe catâri, pe cai,
Cu ce bruma au, nestoarsă,
Nefurată şi nearsă,
Cu avutul strâns în saci,
Şi deasupra prunci buimaci,
Gramostea o părăsiră
Şi sălaşe noi clădiră.
Strănepoţii lor lucrează
Şi fac nunţi şi tot botează,
După datina de-acasă,
Ce n-o uită şi n-o lasă...

Gramostea mea mult iubită,
Ca o fată procopsită,
Fiii tăi nu te-au uitat
Şi în slove te-au cântat,
Toate-n aur poleite
Şi în suflet răsădite...
Pururi te vor pomeni,
Soarele cât va luci,
Grămosteni cât vor trăi!...

COLOFON

Autorul lucrării	IONEL ZEANA
Titlul lucrării	ANTOLOGIE DE LIRICĂ POPULARĂ AROMÂNĂ
Variantă digitalizată de	**Editura Predania/** CP 67, OP 13, București **www.predania.ro** **tehnoredactor/ Remus Brihac** **concept grafic/ Atelieruldegrafica.ro**

PREDANIA

PROIECT AVDHELA
BIBLIOTECA CULTURII AROMÂNE
www.proiectavdhela.ro